DACIADA

poemă epică

Editura Tipo-Litografiei Universul, a G.P. Nicolau.

BARONZI.

CÂNTUL ÎNTEIU.

«JO oiti se cant resbelul cel nemuritor Care-a stins un tera şi un întreg popor... Musă, ce ţi-ai tronul cununat cu flori Mal presus tic toate mândrele-ţi surori, Te avGrifasupra spiritului meti, Fă se spui ti prin versuri tot, ce cuget eu. Lira ihea să vi bre la sub mâna ta, Se! am, l acordul că se j» ut cânta, Astfel ca's asculte or ce suverani, Care ţin în mână sceptrul de tirani, Câte îmi de rele ti nefericiri A produs resbelul bietei omeniri. Gen în ce din fundul iadului scăpat, Tronul între omeni a întemeiat... Vaiete, blesteme, gemete, plânsuri).

steme, ge

4?

Pentru el sunt. cânturi de privighetor!; Arderea, ruina, jugul cel barbar, ta ce 'netinună tristul seu altar! Crud la fără suflet, cade ca un orb. Cum pe leşuii cade flămânzi tul corb; Sfarămă, zdrobesce sub al seu picior, Vă întrâgă tera, un întreg popor. Pretutindini varsă sânge de martir. Ş-ar preface lumea într-un cimitir. Pretutindini cere aur, prade mari şi supuneri orice de la tributari. Nencetat preface carta lumii întregi Subjugând popore şi servind pe regi. Pacea, dulcea pace care ne-a promis Crisî un di niorii. nu i decât un vis. Vis e? şi frăţia, vis or care drept Bietele popore de la regi ascept; Vis fel libertatea, şi dreptatea chiar Este un minciună, un năluc amar.

Etă eu pe jitinsa Dunăre sosesc Flotele romane se grămădesc Mândrele bireme cu şoimi şi vulturi, Tote mp ava sate cu mii de figuri; Largele trireme cu triple lopeţi, Cu mulţimi de funii, cu catarţi măreţi care portă e leul cel

victorios

„De Vast! ţlel ce bine omenii aşcept?... „Dar şi ticul ense de cureup ivit, „Fia om sau fu îndumnezeit,» Cine? 1 mai cunosce? cine 1 a nălţat? „Vreun altar? şi unde? câmp's" a aretat? „Ce minuni tăcut a, că se sciţi şi oii „Că i se cade s-aibă, drept de Dumne<Jeii? „Nu, eu nu proiu duce unde 1116 duceam „Nu voi p al meu Suflet sângele? se-l am „Ea e insuflată de credinţa ei, „Pote-a ei credinţa s-aibă vreun temei". Asiei ţâise Voios şi, c'un pas pripit, Din ascunţte toreul este repezit... Sorele pe cărui roşu de porfir Presăra cu aur cerul de safir; Voios îşi preumblă ochii retăciţi Pe câmpia albă de nemeţi stropiţi cu schintei ce steoa (lilei le cernea în milreţai cale ce o strebătea, El apucă eră, dus d'un braţitt fatal. Calea retăcită ce nu i da de mai, Unde se ducă dacă n-are cum? Când nu se zăresce urma unul driun? Dar atunci ci un dată oebii-i se repun Pe un d-ră lungă trasă din ajun; Urme pe copită a doi cal fugend, Ş'unul lângă altul d'anibor mergând; Fără 'ntârdicre Voios se-ndreptă

K un catacombă, un fel de mormênt, Ne veci ut de sore, trist. şi-ntunecos, Unde şi are templul Mitras, Fët-l'runios... Mii de stâlpi formesă sute de portic! înverziţi de muşchiul timpilor antic! Boite ce şi pierdură vechile culori D'ale umedele! mucede sudori... în. r aceste locur! s-află. aşeţlaţi Jpeii cel de frunte şi mai adoraţi: Mitras şi Cupalo. Docliia, Perun, Lado, al iubirii e leul cel nebun, Striba şi Semarghe. cari şed în cer, şi Prohvist ce şi are tronul în eter. Tot! şi a venit în templu statuile lor Stând pe piedestale într nu semicor. De ce bal în templu amărât intră, Corul de vestale îl împresură; Tote fete june, flori de sub pàinônt, încă neatinse de al lumi! vênt, l'Île sunt în albe, capul lor bălaiu Porta p tră maramă frumje de hârmaiil. Corul îngenunchea lângă Decebal, şi împreună cântă imnul marţial. Preotul lui Mitras c'un toiag armat, Alb ca méjjla-ériia, putrigaiu uscat, Barba lui albită d'al

vechimii ger Pa reun stég de pace între el şi cer; Chipul seni è palid, ense luminos.

Ca d’un (Jeti ce-apare între omeni jos, întristat spre rege vine şovăit şi e un glas sân ist rp astfel I a vorbit: „Urletul lupoicei codrii a petruns… Şi Vast urlet lupii dn>lă aii răspuns. „Printre nori se vede încruntat Perun, Augurii astă (fi veste triste spun. „Lupta va fi mare între doi luptaşi „Furioşi, selbatică, aprigi şi zăcaşi. «Pleca, Decebale. cu oştirea ta, r Mergi să ţi aperi tera şi nu pregeta. K Decebal simţindu-şi sufletul petruns De aceste vorbe, astfel a răspuns: „Curgă dar şiroie sângele cel viu, Fa că-se-a st fi tera un întins pustiii, „Ţoţă gin tea dacă cu al ei pământ… Schimbă-se d’un data într-un trist mormânt, ne poră thte vetrele pe loc, „Mistuite ’n flăcări, nimicite ’n foc, remâia fumul caselor pustii, „Vaietele-amare ale celor vil, Cu veninul morţii le vom îneca – Dar nici sclavi la Roma nu ne vom pleca. K Dup aceste vorbe, fetele în cor Fac se tune templul de blestemul lor… „Ar (Lăli-s ar ochii prin mâini de femei, snegră să se facă <Jioa pentru ei Decebal în urmă a încălecat

Şi clipiş spre ţ & miul Dunării-a plecat… Pe cel mai deacindea marele Traian Sta p un stâncă verde nalt ca un Titan; Pe cest mal de dincoce mândrul Decebal Sta p un stâncă neagră ca p* un piedestal. ’Nalţi ca doe turnuri amendoi păreaft, Frunţile lor norii le încununaţi; Ca dintr-un lucefer mai strei ucitor, Se versa lumina împrejurul lor, Dar ca doi selbaticl furioşi creţi, Ochii lor adesea şi asverleaţi săgeţi. Dunărea sub dânşii tristă spumega, Ventul peste valuri sprinten alerga, Căci în depărtare Tibrul cel feros. Se umfla c1 un muget greu şi fioros. Printre stânci râpose tulburele val. Se spărgea în spume, îmbrâncit de mai. A cui la superbă de pe Capitol Căuta un spaţiu din colo de pol… Pene unde ochiul v6 (Ju şi întindea, Mândrele ei flamuri Roma şi destindea, tei era un cetă desă de voinici Ce uveţară funda la Ciro-Fenici; Fii din Baleare, ageri fiinditori. Chiar şi cel mai aprigi dintre

luptători; îci pretorianii, colo ferendarl; Din fcolo tribunii cei legionari, Dincocă semiferii ce prin interval gF

9

Portă sus stindardnt cel imperial. Ca un tunet glasul Dacului tuna. Ca un miserere valea resuna; Dar Traian pe stânca! sta neturbui Aspru ca Destinul care I a armat. Decebal închină (leilor se! Lari Spada! cu mânerul de mărgărita vi. Şi ’ntorevndu-şi fac; ia cruntă spre Traian. Disc aste vorbe marelui lioman; „Ce au<l. Traiane! ce ve<J ore eu! „Vi! să aduc! robia în copritisul meu? „Dacă eşti un Cusur, cum te şi numesc! „Dar nu ţi las eu tera s-o batjocoresc! „Tera mea e tare şi poporul ei re crefjut în liuina ca popor de şinei. „Voi ce ’11 toată lutnea sunteţi mari şi tari, „Nu uitaţi că mi sunteţi mie tributari. „Reversaţi falange, cete, legiuni. „Cari vin se şi cate moartea ca nebun! „L’mbleţi-ne tera din mal pene ’n mal, „Nu se ’nfricoşesă mândrul Decebal. „Dacul cel din urmă de vom retnanea, „Eu vom sci ş-atuncia s-apbr tera mea. „Nu est! tu Romanul cel d’antei ti ce vii, „Şi nici cel din urmă poate n-a să fii. Din al cilror sânge setea şi potolesc, „Corbii cei selbatici ce vă urmăresc, „Dacia e mare, şi pămentul ei

„E păment de aur locuit de (lei, „Plin de munţi cu codri deşi şi înnodaţi „Cari ’nfruntă norii de peste Carp aţi „De la marea-Negră pene ’11 Tisa sus, „Sore le cel dacic încă n-a apus... „Ce vreţi voi’s aduceţi pe p îi meu tul dac? „Dat inele vostre noe nil ne plac; „Chiar şi «¡leii noştri sunt streini de voi, „El vor fi venetici mâine între noi: „peii cel venetici sunt tirani cumpliţi, „Ei au să ne porte ca pe cuceriţi; „A fi se strice în tera şi tradiţiuni „Ş” or ce moscenirăm bun de la st re buni. „Ce ne mai aduceţi, dacă vrei să-mi spui? Vitejia noastră! am viteji destui: „Tot senatul Romei cu alţi doi cesaii „Sau putut convinge cât am fost de tari, „Ne aduceţi ore ale vostre arţi? „Credeţi cu acesta ne faceţi marţi! „Cari sunt acele mari înaintări? „Circurile vostre? tristele serbări, „Unde sclavul este mai

inferior „De cât cca. din urmăvită din obor, „Căcă se dă de pradă, dacă nu me ’neel, „Leilor selbatici d’un popor mişel! „Ce ne mai aduceţi? lux de curtesani? „Falnice banchete de patrician! „Unde se iea? n trecet omenii avuţi

„Care se mănânce mal mulţi capi de struţi „Unde chiar femeia unu! avocat „Cere de la sociul bai de matostat! „Ş-alta vrând se aibă fierul ei bălaiu, „Pune că se tunţlă fetele din plaifi? „Ce ne mai aduceţi? pieră de iloţi, „Să mi corciţi poporul cu aceşti netoţi? „Ăşti venetic! lacomi ce la voi nu ’neap „Ali să ne aducă fometea pe cap; „Au se strice ’n tera datinile ei, „Şi să ne alunge chiar din bordel. „Du-te dar de aicea, surda stârnesc! „Că nu ţi las eu (era s-o batjocoresc!”. Astfel (lise mândrul rege Decebal Celui centre cesari nu avea rival. Dacul cel eroic, de trufia plin Nu voia se i-i plece capul la strein, Fia chiar acela sânge de Roman, Fia chiar un cesar mare ca Traian. Dar a fost se fu cea ce-fu scris, Dacia se stinse ca într-un abis, Dar se stinse-atuncia când n-a mai remas P urmelei de sânge nici un singur pas. Facă dar streinii cum făcu Traian, Num atunci vor stinge numele roman, Num atunci streinii se triumfe pot când întreg poporul va pieri de tot.

CÂNTUL AL DOILEA.

w voptea se ’ntorsesc plină de fiori, Luna frigurosă s-a scundea în nori; în Sarmisgetusa totul e pustiu, Nu se mai zăresce urmă de om viii. Totul e tăcere, aerul e greii E ceva într ensul cobitor de rău. Sus pe cerul rece nu e nici un stea, Jos nici un lumină nu se mai vedea, De cât numa it templu şovăia ’într-un far Flacăra mâi stinsă pe un mut altar; Spre lumina asta nainta sfios. Cu paşi iuţi un tfnfer, dar c’un mers fricos, 86 nu ’1 vaţlă nimeni... El se duse drept către templul sacru unde îi ascept Doi ochi cari singuri an remas senini Sub ast cer de ceţă, p-ast păment de spini, Ea era Andrada, crin abia născut într-un primăvară, dintr-un lin sărut Ce ’1 schimbă un roşa c’un gingaş zefir

În misterul unui legăn de porţii”... Când veni spre

densa mândrul Oroya! pişe dalba fiică a lui Becebal: „O tu sore dulce care strelucesci nMai presus de toate stelele luuiesci; „O tu blând zefirc care me risgii „Cu a ta privire, care me mingi! „Cu snflarea-l! dulce când me strâng! la p „Tu pe care noaptea ochii-mi tenscept „Lăcrimând cu roua p „îi le vie (ei flori „Ş? adormind na. clipă numai despre (¡liori „Cugetând la tine şi Vamorul meu, „Asiei că şi noaptea me visez mereu „că sunt lângă tine. amândoi cântând „Ş-amândoi în cerul viselor săltând. „Spune-mi tu ce sorte a încununat „Ast resboii în care Roma ne-a ’nourcat „Cine e învinsul? cine ’nvingtftor? „A i, l! Pe rum cu cine s-atră prii tor? „Vai! lupoica”, <lise. r cobe pentru noi „Sfaşia cu sete ale nostre ol! „De departe Tibrul urlă nencetat, „Dunărea şi revarsă valul tulburat; „Mitras, chiar şi densul a încremenit, „Şi ’nsist Larii noştri a (l! ne-au părăsit, „Cetele romane tera ne-a fi cuprins, „Ş-astă-tfi lângă Tapis tabăr am întins. „Sus Perun şi Marţii! lăncile şi ascut;

„Cine va învinge, încă nul sciut; „Preoţii, din zborul corbilor descânt, „Deceba 1 prevede că va fi înfrânt, „Dar el nu se lasă, luptă ca turbat, „Morte pentru morte! strigă nencetat. „Austru), Munténul, Crivăţul geros „Şi cu Sărăcilă cel răutăcios „Vin de pretutindini, stol spaimentator, „Dunării s-aducă, ajutorul lor... „Lupta tot urm o să crâncena cu foc, „Sângele ca tăul curge ’n or ce loc; „Leşuri peste leşuri în ţarină zac, „Parcă i tera morţii a (ÎI pământul dac, „Nu e cum la haita lupilor turbaţi „Cari dau năvală, orbi şi însetaţi, „Într-un biată turmă de plăpânde oi, „Nu par nici a omeni cei din ast. resbot, „Ci mai mult a tigri ce se bat cu lei, „Toţi turbând se şi verse sângelentre ei... j. Pe d’asupra astor tabere prin nori, „Se st re ved ai Morţii îngeri destructori, „Mânuind în aer spadele de foc, „Lăncile ascuţite unse cu potroc. „Pretutindini ochiul mal adese ori „Vede tot sinistre pline de fiori; „Sate fumegânde, pute de cetăţi „Răsturnate ’n pulberi, triste maestaţi, „Astă-tfi risipite, prefăcute ’n

scrum

„Şi ’nălţuud în aer stegul lor de fum. „Templuri sfărâmate, cieii profanaţi „Fale lor altare zac desfiguraţi. „Mii şi mii victime glótele rărind, RIJ nele; sunt morte, altele murind, „Unele terendu-se corpul sângerat „Către cei ce viaţa încă nu sí ÍLü dat... „La blestem blestemul aspru răspundea, „Ochiul Vastă jale rece se’închidea. „Mut e or ce suflet şi nesimţitor, „Mută îndurarea zace ’11 peptul lor; „Numai braciul singur, când se află-armat „Pentru’un rană, moartea. dă neîncetat „Şi când aste braee i nălţaţi spre cer, „Ouă turbare cruntă, nemblânţlitul fier, „la falangă ’ntreagă se ’nfrângea atunci „Şi căxiea cum cade érha de pe lunci „Ce-ar tăia-o cosa unul uriaş „Cu un braciil selbatic ca de ucigaş... „Decebal călare p un jerpan cumplit „Nu şi mal desclescésü bragiul oţelit, „De p-al spadei sale sângeros tăiş „Ce restornă cete de Romani clipiş. „De trei ori Cesarul ştete imobil „întrebând custodii sacrului ancil. „El răspund: – „Auguril nu spun înapoi, „Cesare, nainte! ţieii sunt cu noi!” „Astfel fu răspunsul ce primi Traian.

„Dar el, plin de tactul unui veteran.
„Spre ostaşi întorce ochiu’ ’ntrebător.
„Spre răspuns ei nalţă flamurile lor...
„Lupta reîncepe prin incăerări.
„Văile resună de ameninţări.
„Şi de mii blesteme ce se aureau
„De la cei ce n şanţuri înjunghiaţi cădeau...
„Mulţi ostaşi din câmpul lui Traian răniţi.
„Nu aveau sf; şi lege membrii lor ciuntiţi.
„Astfel că Gesarul, chiar în velul meti.
„Sfâşia un parte din veşmântul seuj
„Singura sa haină ce o mai avea.
„Ş-o dădu se şi lege ranele cu ea.
„Am veejut adesea unele femei
„Cum tratau Romanii câţi cădeau din ei
„Robi în mâna noştri; ele îi legau

„Şi c'un torţa n flăcări ochii le ardeali...
„Ură nempăcată, neiriblâmjit destin.
„Care ne desparte d'or ce nem strein.
„Dar acesta ură ce ne-a despărţit.
„Cu andstră viaţă a (li s-a mistuit.
„Ca un foc ce zace sub păiş aprins
„Ş: arde tot pai şui care 1 a co prins... u
Şi Andrada (lise: „Suntem dar robiţi?
„De cetatea Romei suntem cuceriţi?
„Nici un invoclă între ei şi noi?
„Nici un invoclă dup acest resboi?
„Larii noştri bre nu mai pot nimic!

„Mitrus, chiar şi densul e un rleu pre mic, „Care nu eu te să a mai resbuna, „L" n popor ce cultul lui şi îl închina? „Dar ăl mai părinte unde s-a retras? „Dacă numai singur densul mi-a remas, „Dacă-n vreun codru nu s-a retăcit, „Dacă 1111 i din tera pete fugărit, „Voi se merg la densul, tră şi 'n resbel, „Dar se mor alături aş voi cu el..." – " Tu se fugi din templu se '1 păriirescă! „Se atragi urgia Larilor voeselr – „Dacă tera noastră va pieri, apoi „Ducă-se şi <leii cum ne ducem noi!... „Dar ia st ăi s-asculta visul ce-am visat? „Vis ce pen6 'n suflet ura înfiorat. „Se făcea că-n locul unde stă Traian, „Me ve (lui urmată ci un preţorian... Ce umbla cu arcul a me nemeri, „Par e* avea în cuget a me omori, „Eu fugeam pierdută înaintea lui, „Când (V un dat a pro pe de un del vefjul „Gura unei pesccri ea un adăpost; „Nu sau altă dată că se mai fi fost, „Dar intrând, ce lucru ochii-mi aii veţi ut! „Ca nu june, Mi tras stând mi-a apărut „c'un genunchiu p un taur d'al seu brariti junghiat. „Şerpele lingendu-i sângele versat, „Câinele pe taur furios cădend.

„Doi inşi faciă-n faeia nemişcaţi şee, lenel „Denie măreţe! cil strigai atunci, „Dacia se simte în cumplite munci. „Şi cu toate astea cultul ei ţi-a Hat, „Sute de altare ea ţi-a înălţat, „Denir măreţe, ti! îndurător, „Nu lăsa se peră un întreg popor „Pentru lăcomia unor omeni rei „Ce

ne pradă tera şi pe fiii ei! „Vitele din sate el ni le-au răpit, „Vetrele n pustră ni le-au risipit, „De toţi fraţii noştri tera ne-aţi secat, „Şi ca domni întrensa a fi desefilicat. „Limba părintesc:! noi o vom uita, „Şi streinul nume Dacii vor purta; „Chiar şi legeandstră ei ne vor sminti, „Şi pe ijeii noştri nu îi vor scuti; – Datinile nost re vor peri în vent, „Tot ce-avem. ce suntem va cade ’n moment, Denie măreţe, vino ’într-ajutor „La nefericitul Dacici popor! u „Lado şi cu pa lo ce de fatjia stau, „La aceste vorbe amendoi oftau; Dar nici un mişcare nimeni nu făcea, „Inul ca şi altul fără peş tăcea… „Când un glas ci un dată s-au iji din nori, „Mi 1 aduc aminte şi e ieau fiori. „Grlasul ţlise astfel: – „Tremuraţi, tirani!

t, Cai, hi de pe tronuri or ce suverani! „Ve nehinaţi cu fruntea la pâment, cesari, „Farisei şi vameşi şi voi cărturari! „ţ) ei de bronz, de petră, de lut sau de os, „Ve zdrobiţi naintea lui Iisus Christos, „Cel trimis de tatăl, regele ceresc „Că se mântuescă nemul omenesc!” – „Aste vorbe di se glasul, să tăcut, „Dar în urmă etă ce am mai vedut: „Zamolxis, Cu palo, Lado şi Prohvist. „Răsturnaţi de sânta mână a lui Christ… „Într-un clipă cerul s-a întunecat „Parca şi pămentul s-a cutremurat, „I n rin şi întorsese cursul înapoi, „Norii fac se curgă foc în loc de ploi, „Morţii din morminte toţi aii tresărit, „Într-a nopţii umbră sorelo-a perit; „i îi la cefe r mândru sirelucea îi et<r, „Revers: ind ci un dată pe pâment şi cer „Radele de aur, flăcări de rubin… „Ăstui viii lucefbr omenii se ’nehin. „Pă seri le-i cântă când e scol a n dior. „Florife ’1 dezmierdă cu mirosul lor” „Tot visând, d’un dată par c-am aiiflit „Pe pretorianul ce rid ea cumplit „Vii râs ca de tunet, şi în am deşteptat… „Ce se fu ore visul ce-am visat?”. Simţ ş-acum că mi bate inima în pept.

„Pleopa-mi stă deschisă, ochiul meu deştept, „Somnul mi I alungă, deşi \ chem încreţi „Se aline spaima sufletului mai… – „Oşti le streine cari ne-a fi sosit”, ţ) i se el, „mai multe vorbe-au respândit – „Spun că n ludea, cei ce cred

că sciţi, „Dintr-uă fată sântă s-a născut un tiu. „Mai de mult, se face, ca i venit din cer, „Nu voi fi a pentru ude în acest mister, „Fiu de om el fu, sau chiar fiii divin, „Cum îl cred aceia ce i se închin, „Dar înv & ţămentul cel mântuitor năi morala ăstui noii legiuitor „N’aii alt scop în t.bte sunetele lui legi. „De cât fericirea omeniri! ’întregi. „Ş-asta omenire care a purtat „Ferele robiei, care andurat. „Împilarea crudă, jugul cel barbar, „Starea înjosită cea de proletar. „A creflut şi crede şi acum mereu „Cast destin le vine de la Dumnezeii. „Omenii sunt turme, regii sunt păstori, „Muncă, aur, sânge, lor le sunt datori. „Dar Mântuitorul lumii s-a născut, „Şi lumina ’ndată prin el s-a făcut, „El a <hs: „Toţi fii omului sunt fraţi, „El n aii se mai fu rob! şi împilaţi; „Cei ce-aâi plâns un dată, se vor bucura.

„Cei flămând! de pâine se vor sătura)... Cei ce nu aii scaun între fericiţi – Cei goniţi de sorti? cei desmosceniţi, „Vor găsi ’între omeni suflete cu dor „Se compătimesc”, cu ursita lor... „Astea ş-alte multe îmbunătăţiri „Legea lui promite bietei omeniri.

— Şi And ruda plină d’un avent pios, Se sculă şi <Jise cu un glas duios: – ... Pe lumina ţlilei care s-a ivit, „Pe ast, sore mândru care-a resărit, „Jur. ş-aci de facia me mărturisesc „Că voia crede n legea ăstui ti ti ceresc!... Şi ut creştină!” – „Fiii. Ţi isc Oro val... Cu entuziasmul cel mai natural: „Adi nu ne mai temem de niciun tiran „Un creştin nu portă jugul cel romani”... De un dată râsul unul trecetor întrerupse şirul convorbirii lor. Inima Andradei i sări în pept, Când veţ) n aievea ochiul ei deştept Pe Pretoria nul care l-a visat şi la râsul cărui ea s-a deşteptat. „Un II Oman aicea! (Lise Oroval. „Pe când încă-n viaţă s-află Decebal, „Pe când în picioare stă regescul tron! „Fără îndoe; ta, el e un spion. „Dar că poiş. un armă, am s-o cerc, şi apoi

„Moartea va alege între amendol... u

Şi (licend acostă, paloşul a tras

Şi spre adversarul ’naintă *e, s* un pas.

Densul se opresce, scote spada sa.

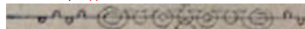
Ş unul ş-altul cercă sângele-a şi versa.
Semenau <lor tigri cari se lupta îi
Pentr-un biată, pradă ce şi o disputau.
Este brav Romanul şi cutezător.
Dar şi Dacul este ager luptător.
Şi îndemânatic; etă-mi ’1 fugind.
Şi ’într-un clipă eră M resărind
Când în dreapta, ’11 stânga şi când pe din dos.
Ş’une-orî terendu-şi umerii pe jos.
Lupta lor ţinuse pu6 în amurg.
Rancic de sânge una ’într-alta curg.
Şi cu toate astea ei în eroii se bat, >
Se împung”, se tăia p unde n-au tăiat.
Se îmbrâncesc în şanţuri şi adesea şi pun
Hedice ’n picioare cari nu’ 1 repun.
Dar atâta sânge ce-l au fost pierdut
Le-a secat, puterea şi h au m-au ţinut.
Amendoi cad lancefil gefiind zdrobiţi.
Fără semn de viaţă, măi nensufleţiţi.
Dar A tul rad aatuncia, suflet simţitor.
Vine sale: aducă mână. d „ajutor…
De un dată n templu s-auţii trosnind.
Şi în urmă glasuri de femei şoptind…
„Stins e focul sacru, flacăra! acum nÉfo prefăcută într-un negru fum!
„Ce nsemnesă asta ce s-a întâmplat?”
Preotul cel mare întrebă mirat
Corul de vestale cel împresura.
Cine cu ’ngrijirea focului era
De se stinse astfel? Spuneţi.”-” Etl am fost
A răspuns Andrada. – „Tu, de l ai tëu post
„AI lipsit! Dar ce lel! al putut uita
„Sortea cea cumplită ce te aseepta!
„Corpul teii în flăcăii va fi ars de viu”.
„M-am făcut creştină, şi nu voiţi se scrii „D’al tei dei ce lasă tera noastră-n chin „A peri n durerea jugului strein;

„Dec! m (Jeii voştri a<Jî nu mă! cred eu, „Cred în legea nonă şi Y.tr nu Dumnezeii, „într* a sa fiinţă, într-al şeii cuvent „Care ne promite pacea pe pitment, „Libertatea, darul Cel dumneţieeşc. r şi egalitatea, dreptul omenesc, „Vechii dei al voştri arii s-au deocheat, „Dumnezeii è unul cel adevărat!...” Preotul cel mare se creţlu ’într-un vis, Neputénd pricepe cea ce i fu fliş... „E nelegiuire cea ce ai făcut!” Tremurând el disc peste un minut. „Mintea ta nebună a alunecat „Pe un cale strâmbă, şi te-a aruncat „în mijlocul mării ca un fulguşor

„Îmbrâncit de valuri cari 1 împresur. „Nici un mântuire se găsesc! nu poţi. „E nestremutată legea pentru toţi.

v

„Decebal, el cnsu. ş, te va judeca; „Fac1 a lui dreptate cum se v a pleca; „După ce m-oitt plânge Vast judecător, „. Sau tu vei fi arsă. or eu am se mor”.

CÂNTUL AL TREILEA.

xjr jQXriui timpuria vilul şi a i ut ins. Crivăţul se joacă peste câmpul nins: Ciocile flămânde croncăneaţi prin nori, Dioa ajunsese pe la cântători, Când pe tui câmpia plină de scaeţi, Un bătrân şi alese calea prin nămeţi Tropăind p Un ronţă trist şi gârbovit cu un aer capiii şi trebăluit; El e al lui Mitras preot credincios şi purta cu fală numele Voios, De trei e, li 1 e umblă boucăuind de ger, Asta cale lungă i părea mister, Căci oraşul Ta piş unde se „îndrepta, Când’s ajungă ’ntr ensul. el se depărta. Astfel de trei <lile bate retăcit Câmpul fără margini şi nelocuit, Ce se ’ntimplă! Tapis pare a fi ras Niciun stâlp de casă nu i-a mai remas Şi nici cea mai mică urmă de om viu.

Do cât un întinsă vraişte – un pustiii. Cine se! arate urma unul drum? Nicăiri nu vede niciun semn de fum. Toţi locuitorii ţerei sunt pieriţi? Ei fugiră ore? sau au fost robiţi? Cugetând tot astfel, preotul mergea, Rdnţa lui

stătută gutui şi îl lungea, şi cu limba spumă. scosă de un cot. Apleca pe peptui degeratul bot. Ea era un epă dr optspre-ţlece ani. Puiu de giol făcută de pe la Romani, Astă-ţii ajunsese şuia ca un sterv, Cu mechia stângă scos reboj în v & n, Dreapta cam ciumpană, şi cu şoldul drept Puchistrat cu negru, despanzia.: n pept; Coma înspicată cu fire-alburii, Cu spinarea* plină d albe picării, Ea fusese neagră de jos pâne sus, Dar acuma fierul devenise rus. fit o de un dată se opresce 'n loc, şi ciulind mechia din ochi scote foc; Cu privirea ţintă sforile din nări Urmecând în spaţiul ninsurdsei zări... Urma unei tiare i s-a nălucit... Dintruă vale-adâncă despre resărit. S-audea un urlet, ca de lupi turbaţi Ce păreau că s-află încă depărtaţi, t Dar în cea din urmă, mult nici că trecu.

Când acel trist urlet pare că tăcu, Preotul şi urmesă calea ca înteiu. Cale ţării margini, fără capăt & iii, Dar acuma lupi! cari l urmăreafi Kiă-i fără veste că în urmăl dau... Deşi pus pe fugă spăimentatul cal, Fiarele s-apropia repezi ca un val. Droia cea spurcată s-auţiea acum Cânţânindu-şi! dinţi! şi scurtând din drum, Konţa, de stătută, cade gâfâind, Voios părăsind o o privi cu jind şi o tuli da fuga spăimentat, pierdut, Lupii i mâncară calu 'ntr nu minut; Dar el fuge. fuge; când. Într-un turdiu, Cade de un dată într-un şirimpiu – Un grenar ce's află sub păment pitit, De nămeţii cinel plin. şi 'ntroenit Lupii ense cari urmai au pierdut. Pelea astei prade nu şi o mai disput... Preotul, de frica fiarelor pătruns. Caută se aHt; vreun loc ascuns la s-addpostescă corpnî obosit. Sufletu'! de se ai un încă ameţit, Dar treptat începe frica a 1 lăsa, şi iichu, 10 ndu-şi ochii fără voia sa. ŞT amintesce totul ce s-a petrecut. Şi un gemet scose peptui abătut Bechieniând în minte! tristele 'întâmplări

Şi nesiguranţa crudei sale stări... Ce scop avusese calea ce făcea? Câtă va mai face? unde se ducea Tânăra. Andradâi se 'nfă (; isa Mandră şi frumd să înaintea sa... Kl adorme astfel trist şi mărturii De al remuşcării chin

neadormit: Şi Andrada eră parc pe un nor Roşu ca rubinul şi strev-letor: fotă ca un abur pare că era; Coma ei bălaii se desfăşură. Mândră praf ei umeri albi ca nisce or Doe aripi (Faur ca de cerubini-Cartea lumii n mânai dreaptă ea ţinea şi c' un glas angelic astfel o citea: „Dintr-un chaos negru, din necunoscut „Fu creată, lumea de la început. „Omul, un fiinţă străină de fel. T Mai pune; în urmă se născu şi el. „Înger ce se crede alungat din cer, „Geniţi ce strebate lumile n eter, „Yerme ce tăresce corpul şeii plăpând „Săţios de toate şi mereii flămând; „TenHor, cu dreptul unui semideu „Care şi" iea din tină zboru 11 apogeu „Suflet făr' astemper. spirit schimbător. „Când tiran selbatic. când linguşitor; „Are un voinţă, mai adese rea.

2 î»

„Dar mai nici un dată n-a sciut ce vrea;
„Când trufaş la culme, când spion sau zbir.
„Vieţuind în viciu şi murind martir.
„El şi înal (1 adese tronul aurit
„Peste mii popore ce le-a cucerit.
„Dar avu instinctul încă mai de mult.
„S aibă lui credinţă, un altar, un cult.
„Un Olinip cu ijeh încarnaţi ca el.
„Un fetiş un Apis. un cap de viţel.
„Ca să se închine înaintea lor
„În momente gre e de nevoi, de dor;
„Şi când sortea aspră îl va delăsa.
— De l'asti dei s-ascepte mengierea sa...
— Dar ăşti (lei de petră, de bronz sau de lemn
„N-au dat pen? acuma nici măcar un semn
„De compătimirea ce erau datori
„Astor biete turme de închinători.
„Noi vedem într ensil patimi omenesci.
„Ei se 'nbăt adese de plăceri lumesc!;
„Plini du resbunare. criuji zrigaşi, cumpliţi.
„Nu pot. se ajute pe nefericiţi.
„Lacomi de ofrande, ei vor să le dăm

„Aur, muncă, sânge, tot ce posedăm…
„Dar ce bine ore omul a vedut
„Ce d; atâţia secoli în ei aii crezut?
„Tot pămentul geme, omenii se plâng.
„Şi mereu în lacrimi mâinile îşi frâng…
„Preoţii şi regii dup un drept divin, yo

„Stau (V asupra celor ce li se închin; „Aurul şi tronul sunt în mâna lor, „Ferele şi jugul sunt pentru popor… Pene când acesta stare de ’njosiri, „De mizerie crude şi de umiliri? „Orentr-astă nopte mult vom retâci? „Sorcic dreptăţii nu va mai luci?…” Şi And rada ’n ochii i v6 (l-în-ve<l privea cu un facia spelbă care i surâdea… Un tăcere-adâncă, se făcu atunci, Voios se deşteptă în cumplite munci; El întorce ’n jurul ochii sperioşi, Par că vede; n urmai lupii fioroşi Arătând ui colţii lungi şi ascuţiţi şi ’nfigendu-i ochii roşii şi ţintiţi. El şi adnce-aminte calul seu căţlend, Fiarele dintre ensul prada lor făcend. Fuga lui pripită spre a şi mântui Viaţa, şi grenarul ce 1 adeposti; Par că pe And iada eră o visa Tot p un nor de aur stând ’naintea sa, şi simţi credinţa! că i-a şovăit… Sunt tirani dar (leii căror a servit? Ce se fu ore? şepte-ţiecă de ani De când el o preot astor <] ei tirani, Cari părăsiră tera ’n sortea ei. Nu i veniră încă astfel de idei… Poate ca A lui rad a’s aibă şi ea drept;

„De Vast! ţlel ce bine omenii aşcept?… „Dar şi (leul ense de cureup ivit, „Fia om sau fiu îndumnezeit, „Cine; 1 mai cunosce? cine 1 a nălţat? „Vreun altar? şi unde? câmp s-a aretat? „Ce minuni tăcut a, că se sciţi şi oii „Că i se cade s-aibă drept de Dumne<Jeii? „Nu, eu nu proiu duce unde mg duceam „Nu voi p al meu Suflet sângele! se-l am „Ea e insuflată de credinţa ei, „Pote-a ei credinţă s-aibă vreun temei”. Asiei disc Voios şi, c’un pas pripit, Din ascunţletoreai este repezit… Serele pe cărui roşu de porfir Presăra cu aur cerul de safir; Voios îşi preumblă ochii retăciţi Pe câmpia albă de nămeţi stropiţi cu scântei ce steoaţiile! le cernea în mâreţai cale ce o strebătea, El

apucă eră, dus (Vun braţiti fatal. Calea retăcită ce nu 1 da de îmil, Unde să se ducă dacă n-are cum? Când nu se zăresce urma unui driun? Dar atunci ci un dată oebii-i se repun Pe un d-ră lungă trasă din ajun; Urme pe copită a de! cai fugend, Ş’unul lângă altul d’amboiş mergând; Fără ’ntâiiliere Voios se-ndreptă

Dup acele urme şi se depărta, Calea o ’ne spuse densul despre <Jiori, şi abia ajunse pe la cântători – Mă! un (li ş-ondpteel stătu în loc, Filmea ş-obosăla-il munceaţi de foc... Dar aicea totul i păru schimbat, De un lumentreagă pare mpresurat; Cât putea să vae, la, mi! sutimi de mii De ostaş! sub arme prin văl, pe câmpii; Unii ’ntr* un amestic, alţii ’n glote-adânci, Toţi în nemişcare stând ca nisce stânci; îmbrăcaţi în ciorecl îngăitănaţi, şi cu ţuudra neagră p al lor umeri laţi, Cu un glugă albă, şi c’un gugiman Pus cam pe sprânceană şi e? un toroipan llestrujit cu colţii ascuţiţi de fier, Cu un tolbă-n spate îmbrăcată-n jder, Voios către denşii face câţiva paşi: rânce loc mă aflu. bunii mei ostaşi?” îl întrebă, ensă toţi din gură tac. Nimeni nu i răspunde, pare toţi că zac în tăcerea morţii mai de mulţi stâlpiţi, Preotul şi întoarce ochii şei uimiţi, El ve (lu’ în oştea astor mii bărbaţi. Ce erau cu arcuri şi săgeţi armaţi, Numai nesce biete trunchiuri de copaci Presistând vederii legiuni de Daci. Deccbal, ostaşul cel mai rafinat.

Astă stratagemă a ’ntrebuinţat la vëtjénd Romani! spusă de oşti no! Se se nfrieoşese şi s-o iea ’napoi. Voios începuse a se despera. Mintea! fu apr ope a se tulbura. Rupt de ostendă, rebegit, flămând. Clănţănind de fonie şi de somn picând, Se lăsă sô cală pe troieni zdrobit, şi eu frica morţi! care 1 a resbit, El închise ochii aţipând mereù Ş adormi îndată un somn lung şi greû. Somnul fu cu vise pline de fiori şi se prelungise pêne despre diorî. Când atunci un vuiet tare s-ascuţit, Ş-audi în junii i „el a tresărit”, îşi deschice ochii galeş! şi fricoşi, Plin! de îndoélà, deşi somnoroşi... Urecine ’n façiai sta şi ’1 mësura cu privirea i cruntă ce I înfiora. „Cine eşti?” i disc, „şi de

unde vii?”

„Unde în aflu ôre?” „Pare că nu scit „Că aci è locul unde Decebal „Ultima sa barcă şi a legat de mai? „Singura scăpare ce ne-a mai renias „È ’n sălaşul ăsta unde ne-aiu retras. „Şcolă dar mai iute şi te du d-aci, „De vre! calea vieţe! a nu retăci”. – Decebal aicea! dar nu m-asceptam.

„În Sarmisgetusa eh âne întorceam. „Vream se merg la Ta piş că se l întâlnesc, „Urmele lui Tapis nu se mai găsesc, „L) e cât un câmplă lucia, un drum, „Mal pustiii c’ acesta unde stăm acum; „De trei di le umblu ca într-un dedal; „Fii dar bun şi mi spune undei Decebal; „Densul m³ cunosce, cu 1 am cununat, „Eu pe tron ca rege V am înscăunat; „Dar afli ale mele <Jile se strecor; „Viaţa-mi iea spre ceruri ultimul ei zbor, „Şi cu toate astea n: aş voi de loc „Se mor arii când tera arde toată în foc. „Ea e ngenunchiată. capul ei plecat „Zace sub sec ura unui braţiu turbat, „Gata sc. 1 reteze. Ş-asta nu i destul, „Pare că destinul încă nu – i sătul, „Că chiar (Jeii noştri’s află prigoniţi, „Judecaţi de omeni şi înlocuiţi „Cu un (leii venetic şi necunoscut „Ce dintruă femeia spun că s-a născut; „Astfel că acuma nu scii ce secreţii, „Valvârtejnt asta! a smintit, cum vetji; „Ca lumina unui fulger trecetor „A uimit (Vuă dată ochii tuţiilor. „Voi îi s-a u<l ce <lice Decebal, ce vrea, „Care! al şeii cuget, cum is: ar părea „Că ar fi mai bine a se oţări.

„Şi: într-un fel. şi ’într-altul a ne doiniri” – „Dacă lucrul este astfel cum vorbeşti, „Scolă-te şi vino iute se ’1 găsească; „15 u te vom conduce la sălaşul lui „Unde fete astea poţi să i le spui”. Preotul se duse cu acel strein Plin de griji şi temeri, trist ca un suspin.

v” u „o – CÂNTUL AL PATRULEA.

TV

Jo/ e când Ta piş fuse de Romani distrus, Ars şi în cernise peste tot redus, Decebal trăsese oştea prin păduri, Prin văl pe ponore, prin înfundături; Acolo şi făcuse pe un loc pitit Un sălaş cu lespezi îmbolovănit. Şetrele:

împrejurul. aşedate 11 şir, Prezintău aspectul unui cimitir, Căci era ti săpare în pământ pitiş şi acoperite cu lut şi petriş. Acolo fruntaşii şi strânse Decebal Unde şi aşezase scaunul regal... încăperea unde regele da curs ’Naltelor procese fu cu piei de urs Aşternută toată; lux nu se vedea, Sim)) litat, ea sântă singură domnea; Ole din Yodastra, lampe de pământ, Câteva velinţe, şi într-un cuvent., Unele obiecte d’artă cari spun

Că s-afla progresul încă în ajun... Calea jumătate serele făcu, şi (V atunci un parte încă mai trecu, Când un numerosă că de oşteni Prinşi în liora (lisă (lanţ de boroceni, Dănţuiail toţi veseli cu femei şi prunci, şi săltau cum saltă notinii pe innci. Ăşti ostaşi pretineri şi de tot recruţi Fuserăntruă luptă de Romani băniţi, şi ruşinea asta Decebal ve-lend, Cu mustrări pro aspre I ’nearcă (Jicend: „Cei ce nu sciţi s-aibă inimi de bărbaţi „Ali se fu u haine de femei purtaţi, „Ear în loc de armă, furcă vor purta „Pene ce ’într-un luptă ca bărbaţi vor sta”. Aţii ei şterg ruşinea de pe fruntea lor, Brae} lui lor în taberi fuse ’nvingetor.

Decebal sta încă pe măreţul tron, Unul din miniştri ce s-afia n salon: „Ertă-me. O rege”, <lise: năintând, şi al seti cap în faeia regului plecând, „Dar vr un câţiva omeni în aţi însărcinat „Şi cu stăruinţă multă nvaft rugat „Se supuiu Xălţimii-ţi plângerile lor”. – ” Cine sunt ăşti omeni „şi ce lucru vor?” Decebal întrebă. – ” Sunt toţi pămentent

„Şi cu vaflă bună printre cetăţeni, „Dar sărac! la culme, deşi sunt. isteţi „În a lor sciinţă”-” Ce sunt?” Cântăreţ!

— „N’atât ajuns la mine cânticele lor”.

— „Dar ci cânta numai doine de amor, „Dorul cel de tera, timpii ce-aii trecut „Şi natura ’n sânul carii s1 aii născut; „Nici un dată ensă ei nu aii cântat

„Nici pe vreun rege nici pe vreun magnat.

— „Două păserele cântă mai frumos. „Una cântă-n ceruri ş-alra cântă jos: „Ciocârlia cântă numai pentru (Jel, „Numai lor le-aduce laudele ei„Ţ) cu aurind o, o privesc cu

dor, „Sorele i aduce sărutarea lor, „Când de dimineaţă carul aurit „Luminesă cerul despre resărit;

„Dar privighetorea cântă mima n crâng, „Noaptea când prin frunte sufletele plâng, „Şi utr ascuns de omeni cântă pentru om „Tinde e mai desă umbra unui pom. „Niciun deu n aude cânticele ei, „Şi nicio cunosce nimeni dintre clei. „Umil e ’n fa vor e, altul e ’n nevoi, „Astfel este lumea, îndreptaţi-o voi”. „Cântăreţii plecă într-acel minut „Trişti de nedreptatea ce li s-a făcut, „Dar pune; în ’na nu te de plecarea lor.

Cântă plini de jale versul următor. „Ca doi plopi ce ’n gura vântului se bat, „În im ele nostre saltă ’într-un oftat. „Cucul în pădure cântă jalea lui, „Căci ar vre şti 1 spună, dar nu are cui. „Şi noi, ca şi densul singuri ne jelim, „Cin ne seie dorul! numai noi îl seim. „Cucuie, ascunde-l! cânticul în ilori. „Căci a ta cântare no dă reci fiori: „De ne cânţi în dreapta, ne-am înveselit, „Semn c1 avem noi încă dile de trăit, „De ne cânţi în stânga jale şi cu dor. „Semn că nu ajungem anul viitor, „Lasă să ne cânte codrul înverclit „Ca să ni’s; aprindă dor de haiducii, „Lasă şti ne cânte bucim de resboi „Că ne cheamă tera care e n nevoi”. Decebal simţindu-şi sufletu’ iicăllit De aceste vorbe ce le-a audit, Nu lăsă se plece triştii cântători „Fără să le mparţă daruri şi onori.

Câtva timp în urmă. regele-au-i Deschidendu-i-se uşa într-un di; Fiică-sa intrase, şi ’n genuclii căflend Plină de umilinţă, ascepta tăcând Un surâd (le-tată sau urgia sa.

Decebal asupră! ochii şi revărsa, „Scolă-t-e”, i (lise; densa s-a sculat. „Spune-mi adevărul cum s-a întâmplat; „Voios, bunul preot asta – i mi a-vorbit „D’un nelegiuire ce-a descoperit; „Dar aş vrea din gură-ţi se cunosc şi cu „Cine i, după tine, minunatul (leii „Căruia-credinţa-ţi vrei să i, o închini?” – „Dt tişul e pastorul lumii de creştini. „Într-un staul simplu el a fost născut... Şi ’ntra lumii rupte el a apărut, „Ca un viii lucefbr îndumnezeit., „Se ne-abată calea ce am retăcit... Toată omenirea, şi bătrâni şi juni,

„Laudă într-una sunetele! minuni... „Num atins de mânai, orbul a deschis „Ochii la lumină, surdului a (lis „Se auila, udată el a auijit)... Pe un paralitic ce zăcea cumplit „într-un nemişcare.: 1 a sculat de jos „Şi 1 făcu se umble eră sănătos; „A 'nviat pe morţii numai prin cuvent „Dăruind viaţă celor din mormânt. „Cum să nu creţi ore în fiinţa lui, „Când în vis de-ună-ţii singură vedui „Pe toţi deii noştri, cei de noi crezuţi, „liesturnaţi în pulberi şi din tron căluţi. „Fără ca niciunul a mai cutesa.

„SS ridice fruntea înaintea sa”.

— „AI visat? ei bine, dacă ai visat, „Al crezut în vise şi te-ai abil sat „Cine crede 'n vise şi în virtutea lor „E c'acel ce vede marea într-un nor. K

— „Poate că natura ne-a făcut, pe noi „Se avem ochi patru, car nu nu mâl doi; „Se vedem cu unii tot cei de văţlut. „Se zărim cu alţii lucrul neve<Jut. „Ochii dar în vise pot se va (lu' tot „Cea ce 'n veghere a vede nu pot.

— „Eu nu cred în deul cel clin om născut, „Dar voiţi crede numai în cei ce-a în credut; „Zamolxis ce (lete ţerei nostre legi.

„Mitras ce-i lumina omenirii 'întregi. „Larii ce veghesă peste muritori. „Ca cei mai tic aprdpe buni apărători. „Cine 'n ei nu crede asiei cum crcrl eu; „E un iar-do-lege, este un ateu „Bun pe pus pe flăcări sau de aruncat Fiarelor spurcate spre a fi mâncat. „Dacă nu te lepezi d-aste nebunii, „Dau de vrei şi acuma fiica mea să tai, „Poţi trăi în pace cum ai mai trăit „Ear de nu. vei trage ce ţi-a fost ursit, „Nu ţi români dară, dup a ţărd legi, „Ci 'ntie rug şi tiare moartea să ţi alegi”.

— „Tu mi ai dat viaţa, ş-asta (îi dacă vrei.

„Ai puterea tută eră să mi-o iei. „Dă-mă dar la fiare, fâme prada lor, „Void muri fiiindcă m! a fost scris să mor „Dar murind, ş-atuncia voi fi striga mereţi, „Unu i adevărul şi 6 n Dumnezeu! u Dup1 aceste vorbe, asprul Decebal I) deschidendu-şi uşa dete un semnal, Fata fu luată de doi graţii feroşi, Cu privirea cruntă şi răutăcioşi, Cari o-

mbrânciră într-un loc din dos, Ş-acolo ducendu'o o lăsară jos. Locul singuratic şi întunecat, De un zid de petră sta împresurat; Carpii o lăsară acolo ş-apoi Ei se dapărtară iute amendoi, Pentru că zăriră capul unui leu care scose-un răget cobitor de răii, F, a privea destinul fără vreun fior, Asceptând momentul cel otăritor, Când (Vuă dat'un strigăt tare şi ascuţit S-au-i la spatei, ea a tresărit. Ochii lui de sânge leul şi a umplut, De trei ori cu cbda costa şi a bătut, şi mai sedse-un răget gât a s-aventa Pe duidsa pradă care? l ascepta; Dar atunci în clipă Oro val sărind Peste zid, s* asupra-fiarei resărind A înfipt intemsa, cu un braciu uşor.

Ferul lăncii sale cel strepungător. De trei ori se cercă Icul înăsprit să zdrobească braţiul care " a rănit. Dar primi în coste decc spunsături şi în umeri încă trei strepungeturi. Sângele dintre ensul negru clocotea, Spume de turbare gura lui scotea. Şi cu toate astea nu se da bătut. Se scula mai aprig du pe ce-a catjut. Dar lovit intr1 una şi mereu rănit, şi nea de vederea sângelui orbit, Pene n cea din urmă. inima şi le-a 'n dinţi, Desperat d'atâtea crude suferinţe, Ş apucând cu colţii lancea ce 1 rănea. Se cercă s-o rupă, «Var muri cu ea. Asta! fu supremul şi ultimul recurs! Lupta mai urme să crâncenul ei curs, Tiara încolţită într-un loc retras, Nu putea să facă nici măcar un pas, Căci durerea lăncii o lucra cu foc Ş o ţinea stâlpită în acelaşi loc. Oro val at uncia trase un cuţit şi 1 înfipse 'n peptul leului cumplit; Fiara scose-un răget. Înfiorător, îşi închise ochii ca 'într-un negru nor, La bai bate ventul, şovăi puţin şi pe urmă şi det. e ultimul suspin... Dar această fapta a lui Oro val

Fu un crimă gravă pentru Decebal; El în puse n fundul unei închisori Cu 'ndoite fere şi încuietori. Acolo cu densul mai era un ins, Un Roman ce n cursa Dacilor fu prins, Decebal ceruse de V acest Roman. Se 1 dezveluescu planul lui Traian, Tot ce-ayea în cuget, tot ce proiecta Ş-or ce uneltire pentru Daci purta. „Rege", răspunsese, neclintit Longin – Căci avea ast nume nobilul strein „Sub

drapelul Romei spada am încins, „Ş-a mi călea credinţa nu am fost deprins; „Silit legat, cu densa printr-un jurăment, „Şi cu ea împreună voi fi intra n mormânt”. Un popor când are astfel de bărbaţi cu aşa virtute ş-asfel devotaţi. Merge tot ’nainte. tinde spre progres, Ş-or ce întreprinde este cu succes. Dar în amintirea timpilor trecuţi s-află mii esemple d’astfel de virtuţi; Ş-astă-di când presentul pare-a fi catfut, Noi ne ’ntorcem ochii spre acel trecut Pentru care suntem entuziasmaţi la d’un raid din care furăm alungaţi. Dar, trădat de sorteai, nobilul Longin şi a repus viaţă printr-un crud venin.

CÂNTUL, AL CINCILEA.

XX trecut al cinei timp 110 ros şi neliis, Cerul primăvercă etă ’1 ear deschis, Îl ta câmpul verde semenat cu flori, Etă ronduuele, berze şi cocori. Se întorc cu cârdul dintr-un ţerm strein. Se salute eră vechiul lor cămin!... De-mai multe (Iile lupta a neetat. Şi un armistiţiu Dacilor fu dat. Plugul începuse câmpul a brăzda, Fructele pe arbori Horea şi lepăda; Fetele de tera. toate? n albe îi 111 andnk-e creţe şi ’11 civilichii, Sau în fote strâmte şi în lungi conduri, Cos brobdde ’n prispă cu destremături. Una scote jugul de la doi trăguni, Alta mână n vale vaca la păşuni, Alta eră mulge laptele din oi, şi mai alta ţese pânza la resboi, Ici se pun se ’ntinţlă iţele de in

Întărind cordenciul de la care ţin.
Sprintena suveică trece şuierând.
Fire lângă fire dese înşirând;
Ici femei gătite, ca de serbătorî.
În zevelci cu fluturi şi cu colţişor!
Cu paftale grele şi c1 un mărţişor
Care: 1 port la mână şi la gutui lor.
Torc la furcă n tindă şi trag din fui oii
Firul care este ghem din reschitorî...
Ici copiii ’nalţă porumbei în stol.
Ş-alţi porumbi printre nşii îi fac pui-de-giol.
Pe-aci sau guţi în pene, cercelor, codalbi.

Sau bălţaţi în roşu, inelari, peptalbi…
Din colo, pe lacuri, luntrile plutesc
Cu pescarii ’n ele cari pescuiesc
Clonul şi şiparul, gariţă, şaldăii.
Virlogit, plătică, lostriţă, şa Iau.
Boşior, gulesă, Horea şi verdeţ.
Odoviţă, păstrăv, mrenă şi soreţ.
Tiscov şi plevuşcă, belghiţă, scobar.
Crap, biban şi stucă, cuţitoiti, fu sar.
Mai în sus pe maluri, lângă lac, pe pod.
Stau ispalc, cârme, undiţe, năvod.
Plase şi altive, mreje, cri sta sân.
Pletere, ostreţe unde se reţin
Pescii la „ndemână. Unii venători
Se ’ntorceaţi cu iepuri sau cu căpriori.
Însă venătorul cel mai ori Oman
Dintre toţi fusese Bundei din Bran;
Om înalt şi chipeş, ocheş şi neras.
Cârn, cu gura mare. roşcovan, teras.
Cu doi ochi de bivol căutând crucit.
Şi cu fierul roşu, aspru şi aricit.
K1 purta un haină găurită ciur.
Ţundra lui neagră, gugiinanul sur.
Nu vena ca alţii păsări şi vă tui.
Vulpi sau căprioare, venătorea lui
Lupii şi mistreţii, ursii din păduri.
Zimbrii cei selbatici, ulei şi vulturi.
Se ducea cu carul cu doi urşi în jug
Şi şi ara pămentul tot cu urşi la plug.
Arma lui secura şi un lung cuţit:
Bracul zbfi amarnic, crud şi nemblâixjit…
ţâţa într-un seră că se întorcea
Pe la ’nderesutlul (lilei ş-aducea
Pe un june în car ut mândru şi frumos
Ce privea la spate galeş şi >fios
Vreun strigoii.de flăcări sau vreun chip de zmeu

Ce i părea că vine după carul seu…
Într-un <Ji a nume luiridei ducea
Regelui ploconul care i plăcea.
Doi urşi vii. şi densul i dedea în dar
Un cârlan din pruucal sau un ar masa r;
Astă una dată ense i s-a spus
Că nu i trebui darul ce i s-a adus.
„Nu 1 nimica”, (Jise Bundei duios, „Am făcut atâta cale de prisos;
„Mă întorc cu urşii eră înapoi;
„Dar nu plec nici singur, ci vom merge doi”.
Dioa obosită ochii şi închidea.
Noaptea şi întinsese vălul peste ea;
Luna somnorosă dormita prin nori.
Totul v tăcere plină de fiori.
Pare că suflarea tôt a amorţit într-acest repaus trist şi liniscit;
Dintruă depărtare s-au dea sunând
Glasul sentinelei ce din când îţi când
Semăna şi densa par* că i ar pesa.
Par că i ai fi temă chiar de umbră. sa.
Bundei nu dorme, ochii lui drăcesc!
Strebăteail cu grijă curţile domnesc!
Dar d’un dată paşii i cei retăcitori
Se opresc în façia unei închisori.
„Afli venind”, el disc, „mi se năluci
„Vn flăcăii d’al noştri care zace-aci.
„Pentru că scăpase prada unui lett.
„Fata cea inimoşă a lut Durpaneu.
„Dar ruşinea asta n o voiù suferi.
„Or că 1 scap (Vaicea, or ca voi muri”.
Şi puind îndată braçelcï în joc.
Drevele ferestrei le sminti din loc.
„Est! scăpat!” el ţlise junelui uimit
Ce privea la densul ca un buimăcit.
„Est.! scăpat! vin iute, n-am timp de pierdut. u iO

Oroval să se ó] fi şi într-un minut El porniră-n fuga urşilor ţâfnoşi Ce crâşneau întruna colţii lor tăioşi... l) orile pe ceruri când se reversa, Calea impelată Bundei lăsa S-apuca p-alături drumul cotigit, Neumblat de ómeni, surd şi părăsit Sau mergea pe drumul cel lucrat de plug Unde nu s-alege urmă sa îi deşug... între munţi selbatici, locuiţi de Siriei, Unde curge ’n spume Oltul printre ei, Unde cresc copacii ’nalţi şi înnodaţf, Toţi betrânî cât lumea şi de ca uitaţi, Plopii drepţi şi ţanţoşi, braflil cei bărboşi, Cornii neduuiestici, sălcii somnoroşi, Acolo i bordeiul unde Bundei Locuia ’între codri şi ’între urşii şei. Într-un seră, tristul Oroval şedea Pe un dâmb de erbă singur şi privea Cerul cel albastru plin de mii de sori. Şi pămentul verde semănat cu flori. S-asculta c’un farmec dulce ş-amoros Lina armonia, imn misterios Ce-ale lui plăpânde simţuri alinta... Ce maestru ore nevéflut cânta? Mii insecte ’n aer se aud vibrând, Vântul printre frunfle trece murmurând. Râul cel din vale plânge prin (Iudeii r>o

Tristai despărţire de izvorul său; Tete împreună spun prin glasuri mii că se ari un viaţă chiar şi în pustii. Ce sunt ore sorii cari se invertesc, şi n înaltul spaciu unde streiucesc Nencetat se mişcă cu planeţii lor împrejurul nuni punct nemişcător? Timpul care este nemişcat în cer Nu I al nemuririi lămurit mister?

Forţa care mişcă luminile întregi şi a impus ea sieşi ore cari legi Neschimbate căror totul e supus, Tot ce e în lume să îi în ceruri sus: Sorele resare şi apune ear; Du pe mii de secol! nestătut drum ar, Plecă şi se „ntorce 111 acelaşi punct; Stele, omeni, plante, câte ’n viaţă sunt, Nencetat se mişcă şi se invertesc într-un cerc din care nu se retăcesc: Mergem, ne întorcem eră înapoi, Seim că Eul nostru’s” altă tot în noi cu identitatea propriei naturi, Dar cu conştiinţa altei semnături. Cartea e deschisa pentru cine vrea, Pentru cine pute se citească 5 n ea.

Oro val sta încă dus şi absorbit intrast farmec dulce care 1 a răpit. Când d’un dată-n peptiii inima! sări, Autlise-

un strigăt trist şi tresări. Se uită în jurul, niciun suflet viii, El se vede singur în acel pustiii. Dar printre copacii codrului stufos, Luna şi aretase discul luminos…

Codrul i se pare că audea în foc… El mai vede încă în acelaşi loc că copilă strânsă într-un lanţ de fier r înălţându-şi ochii lăcremaţi lu' cer. Coma! despletită, parte i sta pe pept. Parte-acoperindu 1 unicrul cel drept… ¿şjj Palidă şi tristă, ea înainta lă Spre un rug în flăcări care-o ascepta… JLume peste lume, omeni şi femei, Năvăleau cu torţe împrejurul ei… El privea 'n estasă tot ce-i apăru, Dar ca n umbra nopţii totul dispăru… Ce e cobea asta de nefericiri? E efectul ore vf unei presimţiriv… Dar se 'ntorcem ochii spre acel trecut care ne va spune ce s-a petrecut, între asprul preot şi 'între Durpaneti… Du pe ce scăpase tiica-sa de leii, Decebal chemase neîntârziat Tribunalul sacru; preoţii dezbat.

Caşul fâr de legii care merita Espiarea n morte a şi o căuta. „Resbunare!" strigă templul înăsprit; „Deii ţerei nbstre s-au dispreţuit! „Corpul renegatei ardă-se de viu. „După cum în templu legile prescriţi! u Astfel judecară preoţiintrebaţi Pentru împăcarea Şeilor trădaţi. „Darea fuse dată pradă unui leu. „Ş-a scăpat de morte!" disc Durpaneft. „Nu e un minune care a scăpat „Dilele copilei?" Voios fu; ntrebat. „Mulţi creştini în Roma au perit martiri, „Toţi orbiţi d'aceste triste retăcirî. „Vrei să 'nfrunţi mi ni a (leilor cereşti „Şi s-aduci în templu (leii pămentescă? „ţ) ci născuţi din omeni, muritori ca noi, „Cari aii aceleşi patimi şi nevoi? „Ce deosebire s-află mai vertos „între legea noastră şi a lui Cristos! „Nu avem noi (leul care! mai presus, „Chieme-se el Mi tras, chieme-se Iisus, „Să fi or cum s-ar di ce, ninien ira vă-ut „Creatorul nostru care ne-a făcut, „Dar i am dat un nume şi! am înălţat „Un altar la care toţi ne-am închinat. „Crist a (lis: întindeţi mâna la săraci… „Ce nu ţi place ţie. altui să nu faci…

„Nu credeţi în deii cari sunt cioplıţi… „Nu ve faceţi cea (tel închipuiţi… „Yc iubiţi1 părinţii şi să i onoraţi…

„Bunurile altur nu invidiaţi… „Pini mincinosă nu mărturisiţi… ¿Vindeţi tot avutul şi vă mântuiţi… „Nu fura pe nimeni şi să nu uci-i… „Celor în nevoia uşa să i deschizi… „Ş-alte: nveţăminte ce constitucsc „Partea cea morală, pactul creştinesc; „Zamolxis. elensuş, ni le-a învăţat. „Şi în tot-o auna noi le-am practicat „Dacă prin minune a scăpat de leu „Fiică-ta. dar ense asta 11 o cred eu, „Căci făr' ajutorul care I a sosit. „Fără indoelă ea ar fi perii: „Celui ce sciuse a 'nfrena pe lei „Datoresce-Andrada mântuirea ei. „Dacă i vr un minune, că se cred în ea, „Voi îi să o descopăr prin cercarea mea: „Kia colo 'n flăcări rugul pregătit, „Asceptându-şi prada ce's: a legiuit, „Dacă vr un minune o va mântui, „Nu mai am cuvinte a mr îndoi. – „Dacă este astfel legea din bătrâni, „Mergi şi împacă-ţi (leii eu âne spel pe mâini". Ţ) i se şi din sală este Durpaneti să şi ascundă dorul sufletului să ti.

Lumea începuse a se grămădi şi prin curtea largă a se respândi; întruă parte focul arde furios, Flacăra se „nalţă şi car cade jos, Căci un vent de munte bate nencetat şi prin foc începe a sufla turbat; Flacăra bătută more pe tăciuni Sati abia mijescc stinsă pe cărbuni. ta şi And rada între doi ostaşi… Fa ei a I e centnă, siguri al ei paşi; Fruntea! e încinsă cu cununi de flori, şi c' un lă albă ca de sărbători; Climal auria, parte I sta pe sân. Parte-acoperindu-i umerii de crin. Dup1 un rugă scurtă, Voios si apropia De duiosa pradă şi o îmbră. Se s-arunce n flăcări spre a îmbuna Jpeit ce-a îi nevoia de a. Şi resbuna. Câteva copile cânt1 un imn în cor, Trâmbiţaşi! sună trâmbiţele lor Cele lungăreţe şinttirse: n sus… A st moment de jale şi de dor nespus, Limbile sc. 1 spuia n aft niciun mijloc, Mâna: neremenesce reţinută-n loc Vrend că sc. 1 descria… Într-acel minut S: au Vi un htiet surd, necunoscut, la un fel de muget de urşi, un murmur Ce umplea de spaimă lumea dimprejur.

În învălmăşela ăstui tărăboi, Unul p alto mpinge, toţi se trag 'napoi; Pare că tledese strechia printre ei, Dar nu

fuse strechia, ci fu liuridei Ce venea ’într-un suflet iute ca un vent cu nă falcă n ceruri ş-alta. la pământ, Cu doi urşi la cărui cu Oro val Ce venea călare pe un ager cal. Preotul vfylendu’ I are mas stâlpit, Tremurând de frică şi îngălbenit. Oroval resbesce crunt şi fioros Prin mulţimea desă ce 1 privea duks, şi ’n mijlocul ăstui zgomot infernal, El luă p-Andmda ş-o sui pe cal Gata se savânte… Câţiva din ostaşi. Dintre cei mai aprigi şi cei mai fruntaşi, Năvălesc asupra ăstui răpitor, şi de pretutindint vin şi 1 împresor, Săbiele trase, clănţănesc, rotesc, Lăncile la raţia zdrelul lucesc, Dar atunci sosesce Bundei cel ren şi ’nvertind în aer toroipanul să-ţi Tornă în terina vreun câţiva inşi, Alţii fug de temă să nu cadă ’nvinşi… încă se mai (Jice că şi urşii chiar Sfărâmară udată jugul de la car şi ’într-un salt veniră repezi amândoi, Se iea şi ei parte la acest resboi…

5 f>

Într-acestea, etă vine furios Decebal şi strigă «stei: „Arma jos! „Ce nsemnes ast sânge care 1 aţi vărsat? „Ast resboi în care v-aţi încăerat? „Cine e ast june care stăruia „A răpi pe fiică-mea şi a fugi cu ea?”

„Junele acesta ce I trimis din cer „jvâa scăpat din flăcăii und eram se per”. A răspuns And rad a. Regele-a-ntrebat, „Unde este Voios?”„Viaţai a-ncetat, „Căci n-a vrut Destinul a i o mai cruţa”. Decebal atunci a (lise a i ’nalţa Un mormânt de petră trasă ’11 patru muchi, Fiă-care muchia cu câte-un mănunchi De flori, aer în intru un lăcremător Aşeţlat alături c’un luminător. El sentorse ’n urmă către Oro val, şi ’ntinrjcând spre tii-sa bracul seu regal, ţ) i se aste vorbe cu 1111 ton sumeţ: „Mâna fiicei melc, eu voi da ca preţ „Celui ce mi v aduce capul lui Traian, „Cel venit se stingă neniul dacian”. Dup” aceste <Jise, toţi s1 au respâudit, Chiar şi focul ensuş a înţelenit

CÂNTUL AL ŞESRLBA.

ÎAungul armistiţiu încă n-a trecut, şi cu toate astea Dacia ’început. Se se innne în taberi, şi se pregăteai! Pentru noua e<; o asceptaii. Dar Traian cu oştea în acel

respas. Se afla ’n Mesia mai «le mult retras… X opt ea cu lumina în lei se ngâna, Printre munţi un bucim plângător suna, Când doi ins] p un costa cobora îi călări Căutând prin codri tainice cărări. Ei mergeau ’nainte li ni sciţi, tăcuţi, Caii lor sub denşii, deşi cam stătuţi; Dar cu toate astea ei mergeau mereu Fără sc. 1 dobore drumul lor cel greii, Noaptea mâi întreagă tot aşa’s aii dus, Pene I apucase sorele de sus; Dar la cotitura unui râu im os, Unde gherul apei clocotea spumos, Ei descălecară şi şeijend pe mal:

„Mic nu mi e temă”, <Lise Oroval, „S6 n-o creţii, dai1 énsé stând şi judecând, „Şi la fapta asta mai afund cătând, „Veţi că dup un neagră sté me ţiu mereü, „Cum se ţine orbul după beţul şeii, „Fără sé cunóscă dac adevărat „Este sănătoasă calea ce-a urinat, „Sail de nu I va duce în vreun pripor „Unde cad nebunii în orbirea lor. „Pentru scump Andradă, spune-mi clasă vrei, „Sé ml dau viaţa toată că se scap p-a ei, „Énsé consciinţa voiţi sé o scutesc „De or ce m1 ar face n ochii i sé roşesc. „Ast cuţit cu care braciul ni! am armat, Să-l împlânt în sânul unui împărat… Ast cuţit sé verse sângele mai tot, „Dar a cest, a crimă sé o fac nu pot”. – „Dacă într-asta faptă tu gitsesci un ren, „Nu-nţeleg mustrarea cugetului tăii; „Ca ostaş, ’n lupte ai sciut sé ’nfrunţi Pe năvălitorii noştri cei mai crunţi, „Când pe mândrul Alţitt Coheris cel brav, „Mâna ta viteză îl rănise grav”, şi când asprul Duras, cel cu ghióga n brâti, „Secera pe Mauri ca p un câmp de grâu, „Tu erai cu densul, şi secura ta „Sângera sub braciul care o purta. „Sabia pe care ai sciut s-o porţi

…A lăsat în urmă-ţi multe îmi de morţi, „Ş-aflî stai la ndoelă şi ai tremurat „D’un om singur, fu or cât de ruperat! e

— „Când nu ai aii iii (1 loc a te ajuta „Ca să ţi aperi tera sau viaţa ta.

„Dai atunci de morte, dai mereu de ioc, „Dai se scapi, fiindcă nu ai alt miţiloc, „Nici că vedi cu ochii, şi nici scii

ce faci, „Ura cresce în peptu-ţi şi ai vre s-o mpaci „Grămădind în juru-ţi morţii peste morţi, „Ca s-ajungi mai iute la scăpării porţi; „Asta 1 datoria unui hun ostaş, „Altfel, el nu este de cât ucigaş”.

— Bine, dacă i astfel. disc Buri (lei.

„Mti voi îi duce singur, ear tu fă cum vrei.
„Mi-ai cerut de-unä-iji ajutorul-meti
„În a ce stă faptă, căci sciai că ei i.
„După cum mi 6 firea, 1116 credeam dator
„(a să ţi dau şi aicea mâna d’ajutor;
„Astă (fi tu şi ici seama şi tentorci din drum
„Inimăndoiosu! Du-te dar acum;
„Dacă va ajunge braeiu-mi de soldat.
„P & le l. i nălţimea unul imperat.
„Voiţi scăpa prinţi” ensul de tiranul ei
„Tera mea duid să şi pe fii ei.
„Tu eu îi osci pre bine cât. de mult iubesc
„Astă tera scumpă unde locuiesc.
„Unde mi-am părinţii, unde nv am născut, no

„Unde ’ntâia oră sórele-am véflut. „Unde mí am copiii seceraţi de mici „De spurcata mână astor venetiţi; „Kemâind atunci a singur pe pământ, „M-am legat că însumi printr-un jurământ „Paloşul din mână sé nu’1 las de fel „Pene n: oi ajunge la Traian cu el. „Peste un miia prade am făcut d-atunci, „Ş astă (îi încă ele zac prin vai, pe lunci, „Lupii şi cu corbii nu mai flămânzesc „De când aste leşuri tomea lor nutresc. Asta sunt! ş-acuma eu te las ş-alerg „Unde mi e ursita scrisă ca sé merg”. Bundei atuucia nu mai asceptă. Îşi iea dii>a bună şi se depărta... Nóptea ’naintesă sub un cer noros, Un vârtej ridica pulberea de jos, O dă rotă n aer şi o ţine ’11 loc, şi cu ea dispare în turbatul joc; Vântu mpunge vântul scăpărând prin nori. Ks scântei de fulger clin scăpărători; leí colea se vede câte-un pom trăsnit Arătând cu jale truncliiul şeii smolit. Plóia tot. urmesă, trăsnete tot cad, Bundei s-ascunde sub un pom de brad, Bradul nu atrage trăsnetul pe el, Vor se creolă unii –

dar încetinel Timpul vijeliei s-a mai ostial

Cerul mai pe urmă s-a înseninat, Serele cu (lioa eră s-a ivit Reversând lumina de la resărit, Bundei se duse, dar într-un minut De un mică cetă fu în drum ţinut; Ei erau un seină Romani armaţi Carl la vederea! steteră miraţi. „E un Dac acesta \ u diseră litre el, şi se repeziră drept la Bundei, Gata sc. 1 ucidă. „Dacă sunt un Dac”, Bundei răspunse, „niciun re ti nu fac. „Am plecat din tera, ş-astă-<fi şi rit fugar „Neputend se sufăr jugul cel barbar „Şi purtarea aspră a lui Decebal, „Ca ajuns se fu Daciei fatal, „Duceţime dară iute la Traian, „Voi se tiu de astă-fli cetăţen Roman. u – „Dacă vrei sub stegul Romei se servesci, „Cu Trainn nevoia n-ai să te ’ntilnescă, „Dar ai alte scopuri ce le întreprinzi „Şi vii ca într-un cursă singur să te prinflî. „Mulţi au fost ca tine cari s-a fi cercat „Îndemnaţi d’un cuget negru şi spurcat, „Că se pot ajunge pene la Traian „Şi se îndeplinească barbarul lor plan; „Şi tu dintr-aceia cată dar se fii, „Şi acelaşi cuget te-a făcut să vii. Nimeni nu se ’neclă de mai multe ori.

Ca toţi trădătorii cată dar se mori”. Şi Romanul care astfel a vorbit îşi armesă braţiul cu un lung cuţit şi înaintesă către Iiuridei. Dar el se repede iute între ei şi cu toroipanul dă amar, cumplit; Unul fuge § altul cade morcelit. Opt erau Romanii, şi din ei a bea Remăsese unul care mai ţinea, şi acesta fuse un Sabin spurcat, ’Nalt cât un prăjină, deheş şi uscat, Tare ca oţelul, ager ca un smeti, Ochii lui de sânge se roşeau mereţi, De pe el suddrea valuri râurea şi din gură spume nencetat scotea, la un trunchiti piciorul iniigea 11 pāment, şi d-aici se e să nu era cuvânt. Dânşii se luptară, amândoi turbaţi, Amândoi de focul urci înfocaţi. Armele lor rupte le-au că (lut din mâini, Dar se bat cu pumnii, urlă ca doi câini Carl se mănâncă, glii a rele şi înfig, Sângele lor curge, scot blesteme, strig, Luptă ’nverşunată, luptă rea de tot, Căci se se învingă nici de fel nu pot; Dar în cea din urmă crudul Bundei Vrând se puia capăt, luptei dintre ei. Îşi repede capul ca de un titan

Şi izbind în tinipla bietului Roman l’ameţescc astfel că a şovăit Ş-a că-ut pe spate mâi nensufieţit, şi atunci îndată peste el sări Ghiara ’n giit. i ’nfipse şi îl omori. Astfel el remase singur numai el, Hainele pe densul nu mai ţin de fel, Corpul pretutindini rupt şi sângerat, E zdrobit <V atâta luptă ce-a luptat; Dar se duse astfel încotro vedea Fără că se scăunde se ducea, De trădat. un huiet înfiorător. Ca de nisce omeni cari se omor, Deşteptă echoul din acele lunci. „Ce să fiu ore?” sentrebă atunci Bundel puindu-şi calul să pe foc îşi luă avântul şi plecă pe loc. O mirare! etă bietul Oro val, Trei Romani luându-l iute de pe cal Cercă se ’1 ucidă; ci se ap era, Deşi ’11 aperareai braţiut sângera: El ţinea pe armai pumnii încleştaţi, Dar ce pote unul contra trei armaţi? El era se cadă dacă Bundei Nu venea se ’1 scape de calmii şei; El veni ca veutul cel vijelios < Şi sărind îndată de pe calul jos, Năvăli ca lupul într nu cârd de oi.

Braţele! vânjose doborâră doi Din Români, pe urmă s-a mai repezit la cel alt. dar însă densul a fugit. Amândoi acuma se aflaţi scăpaţi, Dar fiind cu ochii amândoi umflaţi, Ali plecat în pripă într-un loc ascuns şi cu diasmirnă ochii lor şi au uns.

Vacile cu fierul roşu s-au ivit Anunţând p-a (lilei sté la resărit care li că reşce, par că un nâluc, în predimineaţa când păstorii duc Oile la prour în mijit de diori, Când e rouă-n erbă şi miróse ’n flori. Călătorii noştri se aflau culcaţi Pe un dâmb de érba trişti şi îngrijaţi. „Bună dioa. frate”, (lise un păstor care se oprise înaintea lor. – „Buuă liă-ţi voia”. <Jiser amândoi; „Ce se mai aude? Cum e pe la voi?”

— „Vitele mi stau bine, eu sunt sănătos, „Numai ale ţerel ne cam merg pe dos”.

— „Pentru ce <Jică asta?” ţlise Oroval, „Sau ţi-a dat pe semne ţâra de vreun mal?”

— „Boii aii limbă lungă de un cot, „Şi cu toate astea a vorbi nu pot; „Ei muncesc în ruptul capului la plug,

„Trăgenindu-şi viaţa între fier şi jug;

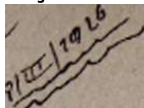
cp

„Do când se născură, asta 1 sortea lor, „Ce ml e daruă vită, ce mi e şi un popor. 0 – „Nu se cade, frate, astfel se vorbesc! „Singur tu pe tine te dispreţuescă, „Dumnezeii pe omeni nu t a degradat, „Ca pe nisco vite. el! a ridicat „Mai presus d’or-eare vită pe pământ; „Căci le dete >ntlet, minte şi cuvânt; „Cine nu e: n stare a se preţui, „Vită se va nasce, vită va muri...” Un minut păstorul stete neremenit, Căci aşa cuvinte n-a mai aiujit, îşi aplecă ochii, capul jos lăsa şi oftând se duse du pe turma sa. „Pene când tu judeci lumea tot cum vrei, „Ear nu cum e dnsa?” (Lise Bundel. „Te-ai născut pe semne că se fii poet; „C1 ai un suflet nobil, un ceresc rellet; „Lucrurile altfel de cum sunt le vieţii, „Năluciri sunt toate, ense tu le creoli, „Pentru că ţi plac astfel cum le nehipucscă, „în realitate nu poţi se trăcsc!: „Într1 un pic de rouă vedl un diamant, „Şi furnica şi parc cât un elefant. „Tu plângi omenirea şi ursita ei, „Cauţi alta-lume şi alţi omeni vrei, „Dar nu judeci ense unde să-i găsim „P-ast pământ dezmetic unde locuim”.

— „Ast pământ pe care ’1 al dispreţuit „La ’început fusese sterp, părăginit, „Numai spini selbatiei şi mărăcinişi, „Lacuri înverzite, câmpuri cu petrişi; „Dar atunci a omul s-a înfăţişat „Şi deschise brazda pentru semănat, „Apoi clădi case, sate şi cetăţi „Şi aduse lumii mii de bunătăţi; „îmbracă poporul despuiat şi gol „Şi din besnă-l scose ca dintf un nomolr „Adică din fundul cel duios şi brut „Al întunecimii unde a zăcut. Din vorbind tot astfel. el aii tresărit, Căci al unui buc im sunet regn şi t Le atrase ochii către un păstor Dac şi el ca denşii, am retăcitor. „De aveţi ochi ageri”, el le (lise atunci, „Ve uitaţi un clipă spre acele lunci „Ce în depărtare par a se mişca „Ş-ale căror umbre ar intuncca „Chiar lumina ţlilel cu desimea lor. „Ce vedeţi în astea? – ” Bunule păstor, „Nu vedem nimica!” – „E de necreţliit, „Dar se vede bine cea ce-am vbţlut. „Nu zăriţi un undă. ca d’un riţi spumos „Care

mecă „11 trecet totul de pe jos, „Ca un nour negru de locuste mii „Care se revarsă droia pe câmpii.

„Sau ca nisce valuri cari se îmbrâncesc, „Fug, se duc uainte şi se grămădesc; „Nu vedeţi voi ore în acel noian „Capetele gole duse de Traian, „Gata toţi de ducă, ducă-se merett „Şi se via numai când le-oi «Jice că! „Tera care scapă de năvălitori „Semănă cu cerul limpezit de nori „Cari vin cu bruma şi cu vijelii „Că se strice ţarini, liolde şi câmpii. „Etă ce-avusem de vorbit, ş-acuiu S-audim de bine şi s-aveţi bun drum... Astfel ţlise densul şi se depărta, Rupse-uă frundă verde şi din ea cântă Doina care este scumpă tuturor când încep să simtă dorul ţfirei lor. „Dacă plec Romanii, sg plecăm şi noi. „Biata noastră tera eră e n nevoi; „Pentru mântuirea! sf* ne umerim, „Saâi cu ea? împreună aideţi se pierim? * Şi (Jicând acestea, el pe cal s-au pus şi 'într-un lung buiestru amendoi s-au dus.

CÂNTUL AL ŞEPTELEA.

cită 1 din Mesia reîntors Traian, Năvălind ast dată ca un uragan Pe pâinentul dacic mâi despopolat, Trist şi plin de jale, stins şi ruinat. Deccbal adună căpitanii sci Ga se iea n dezbateri planul sf-u cu ei. „Eii sunt de părere”, <, Lise Decebal, „S6 se strice 'ndată podul cel fatal „Ce Traian pe râul Dunării '1 a pus „Că se şi frecă oştea mai uşor de sus; „Astă trecfetdre dacă va lipsi, „Altă este nouă greu i va sosi; „Pen atunci ave-vom timp să ne 'ntărim „Şi la noua luptă să ne pregătim. „Care v e părerea?” într-acel minut. Unul dintre denşii, cel mai priceput, Vechia ostiiş ce portă nume cu Arzomanr Dintre toată oştea cel mai ortoman, Se sculă: n picioare. El scurt, spătos

Şi smolit la fac; lă. chipeş şi arţăgos;
Ochii lui roşatici şi pătrunzători
Scot scântei cum setite fulgerul din nori;
Ghioga lut spurcată arde-amar de foc.

Cui trăgea cu densa îl lăsa pe loc.
ta cum vorbesce cruntul Arzoman.
Dintre ţoţă oştea, cel mai ortoman:
„Strice-se un dată. du pe care s-a spus.
„Podul ce pe râul Dunării s-a pus.
„Şi atunci Romanii cei intraţi la noi
„Nu se potint. orcu lesne înapoi:
„El vor sta la luptă mai înverşunaţi.
„Şi de denşii eră nu vom fi scăpaţi.
„Dar a mea părere, de se r asculta.
„Este se dam peptul şi a ne lupta.
„Inc 11 a luptă mare, încă un asalt.
„Poate şi mai crâncen decât cel-al-alt.
„Vom da foc prin sate. prin semănături.
„(Hota cea măruntă tragă-se ’n păduri;
„Cei ce nu port. arme. prunci, bătrâni, femei
„Se se ’ndatorese a lua c. n ei
„Vitele lor toate şi averea lor.
„Oia, cal satt vacă pân la sugător.
„Astfel ca streinii din acest cuprins
„Se găsească-or unde un pustiii întins.
„Vă singurătate în or ce ocol.
„Ş-or peri de fonie pe pământul gol”.
Decebal în urmă oştea şi a chemat;

Numărul ei ens & pare mpuţinat, Dar era un este de panduri fruntaşi. De haiduci amarnici, de feroşi plăiaşi. El porni îndată la resbel cu ei la un leu ce duce turma altor lei... îndeşert. fu totul, Dacii au pierdut, TEra lor sub jugul Romei a căijut. Oştea reslăţită prin păduri fugea, şi d’al ei trist bocet aerul mugea. D’altă parte, ’n cortul marelui Cesar. Preoţii lui Joe aduceaţi 1 altar Taurii cei tineri cununaţi cu flori şi ’nsociti d’un cetă de *bucinatort* Ce cântaţi din bucin, şi de *tubicim* Ce veneai! în urma a doi *cor n ic mi*: Ear Traian, în togai mândra de purpur, între doe stoguri cu câte-un vultur, Ascepta pe tronui cel imperial. Să i se aducă darul triumfal, Corbna *murală*. dar

de ’nvingetor; Dup acea densul dote tutui or, Unora *cateU*, *haste* şi *vecili*, Altora *fa Ier e, torque* şi *armilt*. Oştea bea, mănâncă, cântă-n veselii, Cântecul lor ense sună în pustii. „Beţi, mâncaţi din carnea celor subjugaţi, „Îmbuibaţi flămâmjii cei nesăturaţi, „Pe când voi petreceţi şi benchetuiţi, „Ţâra plânge? n fere fiii ei pieriţi. „Beţi, mâncaţi din carnea bietului popor, „Dacii sunt martirii, voi călăii lor!” Aste triste plângeri s-au mai amjit, Dar şi ele ’11 urmă tote-au amuţit, în Sarmisgetusa şi împrejurul ei Kemăsese-uă mică cetu de femei, Fiă-care-uă torţă mare ’n mâini purta şi cu ea dând focul casele aprindea; Mii de flăcări ele lăsa-n urma lor, la a lor vedere ochii se» fior. Unele şi smulg fierul blestemând ţipând c’ un selba tic bocet, altele vărsând Lacreme „nfocate, fug, se retăcesc Prin pustii, prin codri, unde nemeresc. Multe portă-n cârcă tinerii lor prunci şi strebat cu denşii cicluri, văi, spelunci, Chiar pe înălţimea munţilor pătrund Unde numai şoimii cuibul lor şi ascund, După ele eră se vedea urmând. Cu paşi rari şi lâiicerli. trişti şi tremurând, Cel bătrâni, cu capul alb, sau pleşuviţi. Gârbovi sub povara anilor trăiţi; Fcte-maii dând braţiul cel sprijinitor Astor remăşiţe din părinţii lor. Tote şi plâng bordeiul prefăcut în scrum, Că şi pierdură fraţii şi au remai pe drum, Se şi terăgăească viaţa prin pustii.

Stimele 1 plâng sucii, mamele pe iii… Vai! cum să nu plângă! mare i dorul lor. Că în toată lumea nu i mai mare dor Astfel cam e focul celor ce-a fi pierdut Tera lor cea dulce unde-s aii născut! Reti când perţii un lucru şi nu l pui la loc, Dar perţlarca ţdrei este mai cu foc: Datinile şi lege. limbă şi cămin, Tot. remâne ’n urmă pradă la strein, Ear tu s-o ţii capul tot mareu plecat, Dacă vrei sc. 1 aperi d a nu fi tăiat. Etă cum se plânge Decebal remas într-un colţ din templu unde să a retras: – Vai! Sarmisgetusa, te-ai lăsat se ca (li, „şi astă-di zaci sub umbra negrilor tei braefi „Zidurile-ţi ’nalte ţi s-au derimat. „Num ele-ţi sub ele ţi s-a a iimormentat. „Unde ţi 6 acuma fala din trecut? „În

uitarea lumii tot a dispărut, „Ah! de câtă jale cerul ţi-e cuprins! „Intruă nopte neagră sore le-ţi s-a stins! „Pe mormântu-ţi dară am îngenuncheat „Cupa mea de la crem! astă-<îi am secat. „Am remac în viaţă singur se suspin „Şi să ţi plâng căderea sub un jug strein. „Unde mi e poporul? unde i tronul meu! „Niminea! nimica! de cât singur eu! „Nu se mai aude numele de Dac.

„Mii cadavre triste Împrejura-nil zac... „Dacia mea dulce, tu est! în mormânt! „Ş-ale inele plângeri amuţesc în vent! „Indeşert privirea o întorc mereţi, „Vă<l numai pustiul împrejurul mai! „Oştea risipită, tronul meti căelut, „Tot a mea mărire stinsăntr-un minut. „Aţii streinii ’nfruntă lege şi altar, „Datinile nostre, limba noastră chiar... „Legile streine ne-au înstreinat, „Pe streine braţe sufletul ne-am dat. „Pe streine-altare chiar ai noştri (¡lei, „După noi îndată vor peri şi ei. „Ce în asceptă dâră! al sclaviei jug, „Capu-mi ca un vită Val lor car se ujug! „Nu! sclav nu m-or duce Fale Romei porţi. „De cât sclav, mai bine şuier mii de morţi!” Astfel se jeicsce Decebal duios; Noaptea i fiorosă, templu ’ntunecos, El urla ca fiară, spumega turbat, Mii năluci hidose sufletului strebat; Pe d’asupra n ochii! mii de stele joc, Sunt tot şerpi în aer cu săgeţi de ţuc; El nu se spăl mentă de vederea lor, Cugetul sâtt este nestremutător. De un dată trage sabia sa grea, O proptesce 11 yeptui şi s-aruncă? n ea. De departe-uă cetă de Romani armaţi

Năvăliră? n templu furioşi, turbaţi
Căc! avură ordin de la împărat
S6; 1 iea şi se ’1 ducă viu, mort la senat.
Ei tăiară capul regelui duios
Şi! lăsară trunchiul în ţerână jos
Şi plecară ’ndată cu acel odor.
De un dat* Andrada vine ’11 urma lor...
Plângi, şi tu, copilă, smulge pgrul teti.
Blestemă cuţitul crudului caleu
Care fără milă tera ţi-a răpit
Şi d’al 160 părinte a<Ji te-a despărţit.

Plângi, şi smulge fierul, căci nu poţi se scii.
Ce ţi-e scris şi ţie mâine se devii.
Dar ast plâns de jale, ast armarnic dor
Fu ’ntrerupt d’un râset batjocoritor.
E pretorianul ce o urmărea.
Steda ei fatală, cobea ei cea rea.
El veni spre densa, o luă pe sus.
3 lai încremenită, şi cu ea s-a dus.

Erandptea neagră şi nu se vedea. Decât Hăcăraia unui ioc ce-ardea în vecinătatea unui codru des. Loc cam singuratic într-adins ales. U11 copac arsese ş-altul fu la loc, Şepte Daci în jurul stau în şir la foc şi frigeaţi la flăcări pentru cina lor

Un zăcaş de bivol înspăimênt & tor; Namila, pe bivol! şi ’1 frige aii aşa Fără ca sé ’1 scoaţă de sub pelea sa, Numai că i tăiară contele din cap şi 1 frigeaţi dantregul tras într-un proţap. Dupé ce se fripse bivolul destul. Că vetfendu ’1 numai, remâneaï sătul, L* au turnat pe erbă, gata de rupărţit, Ênsë cum se l taie neavênd cuţit? Fiă-care-atuncia câte-uă cosă iea şi s-a pus din carnea friptă a tăia, Ş-o mâncară astfel! împrejurul lor S-au-li un strigăt înfiorător; Un femeia ’naltă se veţiu ieşind Din pădurea desă ce venea răcnind – Un strigoiu ce cşe noaptea din mormènt.

— Ochii ei selbatici înălţa la cer, şi crâşnind întruna dinţii ei de fier, Disc cu un urlet de turbare plin: „Gonă fără preget némuluï strein! „Ură nempăcata! motte la tirani! „Trăsnete din ceruri câţi a pe Romani!” Scosc-apoi un râset lung şi discordat, Că pădurea întreagă s-a cutremurat., Ş’nu echou d’apropo de a st râs izbit, A crepat în doe şi a amuţit. Era roti în aer torţa ce-o ţinea încă ’ntrăcărată cum era şi ea/

Şi voi se plece, dar cei şepte insjî, De a ţerei jale toţi fiind cap rin şi: „Dochia!” strigară„Nu ne îndoim „Că tu eşti a noastră mamă ce iubim”.

— „Docliia m³ cheamă”, densa a răspuns, „Dachia e

’n mine numele ascuns;

„Eii sunt. mama voastră, voi, copii mei, „Locul meu fusese colo între ţie! „Mi 1 luă streinul cel cuceritor„Ţ) ei i toţi sunt astă-ţii scoşi din locul lor, „Dar prin munţi, prin codri eu voitt retăci, „Voiţi urla cu lupii şi m³ voi boci „Cu al ernei crivăţ, cu al mării val, „Cu amarul gemet ce ’1 scotea J antal „Când rodea vulturul negrii lui ficaţi, „Cum el rode a stă-ci! bieţii voştri fraţiH

— „Dochia, cu tine ieane şi ne du, „Astă-ţii suntem şapte, dar în că, ţi-vă ani „Vom întrece în număr pe aceşti Romani „Cari n-au neveste a se imulţi.

„Şi al lor nem în ţâră nu se va lăţi”. Dochia simţindu-şi sufletu’ mblânţlit De aceste vorbe ce le-a autlit: „Bine”, (lise dânsa, voi se ml fiţi păstori, r Oile-mi veţi pasce prin îi veţi şi cu fiori, „Cerul să ne fu drept acoperiş „Şi culcuşul nostru erba din tufiş. „Alte limbi streine vor veni apoi

„Se şi aşchie ’11 trecut 1 romii între noi.
„Dar vor sta cât umbra urmei pe câmpii.
„Ventul care duce pulberea îi pustii.
„Care risipesce fumul cel uşor.
„Va sufla ţerâna de sub ¡iaşii lor
„Şi din capul ţerei va spulbera;
„Tera va renasce mândră cum era.
„Dar va trage încă mari nevoi, griji mari.
„Ochii ei vor plânge lacreme amari.
„Umerii ei tineri, albi ca nisce crini;
„Vor roşi de sânge sub un vei de spini;
„Florea vieţii sale se va jigări.
„Şi în urmă eră va reînflori;
„Dintre morţi ea ense va veni ’între vii.
„Numai prin virtutea bravilor ei fii.
„Faceţi dar ca denşii, şi acum veniţi.
„Cei ce mântuirea patriei doriţi.
„Într-un vârf de munte, despărţit d’alţi munţi.
„Unde urlă erna criveţii cei crunţi.
„(Înde e Pionul cu colţi ascuţiţi.

„Ai legendei mele fraţi nedespărţiţi.
„Ca sălaş al nostru noi îl vom privi.
„Şi, ascunşi de tera tera vom servi…”
Şi s-au dus… Dar etă alţi doi inşi ieşind
Din acea pădure, ş-amândoi privind
Ceta cea pribegă steter un minut
Pene când în umbra nopţii-a dispărut.

„Lasă-i se se ducă”, «¡Lise Iâuridel, „Că şi noi vom merge mâine dn pe ei”.

— „Ba vei merge singur, (Lise Oroval; „Amărâta fiică a lui Decebal „Strigă resbunare, sprijin, ajutor.

„Şi Vast strigăt cată se alerg, se zbor, „Căci Andrada i steoa sufletului meu, „Florea vieţii mele: ensuş Dumnezeu, „Fără ea, pământul i ar părc pustiu; „Zdrele i surâde cu un farmec viii „Când se vede n ochii ce răsfrâng doi sorir „Când privesce? n fierul ale ţlilei (liori. „D-aş trăi un clipă singur fără ea, „Ce-ar mai fi de mine şi de viaţa mea!”

— „S-auţlim de bine, ti disc Bundei; „Dacă vreun dată tu vei fi al ei, „Nu uita că tera s-află în nevoi

„Şi c’ascâptă sorteai numai de la noi… Pisc şi se duse cu paşi iuţi şi ’11 tinşi Dn pe urma cetei celor şepte inşi.

Umbra nopţii negru pe pământ cădea, şi Sarmisgetusa într-un foc ardea într-un vale-adâncă plină de fiori E mi loc cu sălcii trişti şi plângetori, Ce părea că zace isolat, tăcut Sub a morţii lege şi ca densa mut Niciun fel de zgomot sub copacii gânţlî.

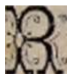
Numai urlătura câinilor trămândi Ce câta îi i; a pradii pentru fonica lor Printre mii morminde cari I împresor; Semiluna rece pe un cer noros Sta cu două conte aplechte ’n jos-Semn de mare jalesus p un stâncă sta Paserea de nopte ce mereu cânta Cânticui sinistru, ţipet cobitor, la al morţii gemet înfiorător. La un depărtare de vr un decc paşi, Stau ascunşi d’un parte câţiva Daci fruntaşi cu un cupă-n mână, şi o purtau pe rend, Unul după altul, ş-o goleaţi tăcend; Dar dintre enşii unul, dintre toţi mai brav, Se sculă şi şi se cu un aer grav: „Bate-un vent de jale

cobitor de rău, „Şi ale nost re plângeri i răspund mereu. „Cuibul nostru fraget unde ne-am născut „Pentru tot d'auna astă-<Ti '1 am pierdut; „De cât astă viaţă plină de blestem... Se umplem paharul moi ţii şi se bem". Şi paharul eră trece 'n alte mână, Cela ce '1 primise fu din cei betrâni. *VA* se şcolă 'ndată cu paharul plin şi închină astfel c'un amar suspin: „I) adi reniâi pe pace, bietule pământ, „Asceptându-ţi moartea iară de mormânt. „N-ai nici tu repaus, cum n avani şi noi.

„Şi tu suferi multe chinuri şi nevoi: „Mările turbate cari te împresor numblă să te nece în adâncul lor: „Ochii tei la sore vara se rescoc, „Norii te nsăgetă cu săgeţi de foc; „Uneori vulcanii varsă, plini de fum, „Lava ce se cercă să te facă scrum: ...Alte ori d'un dată urli tresărind „D un cutremur mare ce te-a zguduit; „Vânturile ernei te resbesc, te bat, „Şi într-un duioşia suferi nencetat; „Anii-ţi fără număr te-aţi îmbărănit, „C: ale tomna fruiuje semeni veştedit, „Dar pe când tu suferi aste mari nevoi, Scii tu ore câte suferim şi noi? „Ne-am născut în lume, ş-am păcătuit., „Ş'ăst păcat cu moartea este pedepsit; „Să primim dar moartea fără ne ndoi, „Cei ce nu au tera, n-au drept a trăi". ¡Şi paharul eră repede trecea Diufr un mână-ntr-alta. şi ear se 'ntorcea. Blestemată cupă, plină de potroc! Care bea dintre ensa amorţea pe loc şi cădea în somnul morţii cel de veci în chiţii1 nd la stele ochii lor cel reci: Blestemată cupă! căci în loc de vin, Ka fusese plină numai cu venin!

CÁNTUJ, Ai y OPTUI. EA.

orbii trag la carul sóreluí pe cer. Stelele jnprejuruí se pídese şi per; Reinâind dar singur. Oro val i sí ea Calca spre pădure şi se înfunda 'n le-a.

E vreunul ore că să nu îi fost.

A gusta. plăcerea ăstui adepost Liniscit şi tainic,

unde te desmer-i Aşedat la umbra arborilor verdi. Unde viu adesea zânele din munţi Pe 1111 lac de rouă şi pe sloi drept punţi, şi de unde zmeii le răpesc din somn şi le duc la dânşii, în palat de Domn... La început simţi poate umbra unei frici. Dar nu? ţi vine încă să te duci d-aici: Umbra ce te cheamă la reeorea ei, Frunila care cade lenga paşii tei. Farmecul cel dulce, aerul cel lin, îi ale cărui şapte frunzele suspin; Mii de pasere le cari cântă îi cor

Şi ţi desmerd au ţiul cu cântarea lor... Codrul verde-i locul de adăpostit Pentru cei ce s-află duşi în haiducii, Fii al libertăţii ce adese fug să se şi scape viaţa d'al sclaviei. jug... Te-a se di p un erbă plină de miros... Cugetul se 'nalţă, fii ori cât de jos... Liniscea 'n dulci vise ochii ţi-a închis, Dar te face-un sunet să tresari din vis... Cauţi împrejuruţi... Ce s-a întâmplat?... Nu cumva strigoii între ei se bat?... Cine scic!... poate e vreun cuib căţlut, Derimat de vânturi... sati ţi s-a părut... l imbre rupte-adese pică din tufiş, şi frânturi de ra<Je scapă pe furiş, Tremură prin frunte, se ivesc, s-ascund, şi 'n desimea umbrei car se da ti afund. Alte ori. mai colea, sare un vătui Diutr un bălăria... Lnde-i?... Vite-l!... Nul Sau a fost vruă vită ce s-a abătut ia să aţie un erbă bună de păscut... ta un tăcere plină de şoptiri, Care arent, ensa suflet cu simţiri! Ea cuprinde-uă luuie ce-o vedem abca, Dar ce mişcă, sună, cugetă şi ea... Ce mister! afară, huiete, strigări, Luptă pentru viaţă, chiote, mişcări, în pădure paos, farmec lin, plăcut.

Câte-uă revelirc din necunoscut...
Acolo nu-I clasă, nu e rang c'aici.
Nu-i ierarchia, nu sunt mari nici mici;
Nu suut regi, nici principi, nu sunt sclavi, iloţi.
Cea ce e unul, tot aşa sunt toţi;
pilele de lucru sunt ca serbăţorl;
Acele se dorinţe pe un pat de flori.
Şi adese omul întrevede '11 vis
Viaţa cea de înger ce i s-a promis.
O natură! cine nu te-a admirat?

Cine ’într-al teii farmec 1111 s; a inspirat!
Fiă-care ’n felul-micul copilaş
Caută ast farmec întruu fluturaş.
Vă femeie jună l’află printre flori
Sau prin dulci concerte de privighetori.
Un adult asemeni, ensă pentru el.
Pasărea ce cântă într nu crângurel.
Fldrea care ’nbată cu mirosul ei.
Şoptele din frunte, umbra.de sub tei.
Raiul seti pe care noaptea ’1 a visat
Şi pe care ’1 cată (lina neîncetat.
E femea-flore, e femea-stea.
E femea-umbră, măgură, vâlcea.
E femea-rouă, lună, sorc, eter.
Tot ce e mai dulce, mai sublim sub cer…
Or pe unde ochii ţi s-ar retăci.
Totul te încânta, toate ţi plac aci;
Şi cum să nu ţi placă! Cum să nu te-ncînţi?
Ţi amintesci de *densa* şi începi se cânţi
Cânţi un nume dulce care! depărtat.
Dar cu care vi aţa-ţi te-a ţinut legat…
Când ar.fi cu tine într-ast loc ascuns!…
I
O strigi, ş-asta dată glasu ţi-a răspuns… Oroval tresare… Ce a autlit?… Nu v vr un nălucă ce „l-a amăgit?… Ochii vor se vaţlă, dar se înfior; Arborii şi urmeţlă frametele lor; Ventul care trece spulberă treptat

Frunzele uscate ce s-au scuturat

Strigătu n pădure ear a mai pătruns Dar acum remase fără vreun răspuns. fttă-l dus ca ventul, şi într-una dus. Străbatem! pădurea şi în jos şi în sus şi cercând să strige c’un resunct viu, Dar strigarea *X* pere ca într-un pustiii. Dioa mai întreagă astfel – i trecu, Până ce? n pădure, ndptea se făcu. Ventul bate n frunue. el a tresărit. Paşi de 0111 la spate; i par c’a autiit… ilă femeie jună cu un chip duios întrerupe ’n fagiai mersul ei să ivi os.

rOmule, ea <Jise cu un glas firesc, „Mi-am pierdut cărarea şi n o m-ai găsesc; „Ndptea este neagră, ventul s-a răcit, „Ielele din pescorî toate au ieşit. „Şi acum 111 as teme de întâlnirea lor.

„Pune-me pe cale, bunul inc îi pastor.” n Cine eşti?” O întreba. Oro val uimit, „Şi aci n pădure pentru ce-ai venit?

„Plauta, me cheamă, dacă vrei seţi ¡spui „Carol al incit nume; calea ce lacul „Că se vârî aicea, fu ca să mi resbun „De un trădat ore şi de un nebun. „Ea mi răpi p acela care-l am iubit, „Şi el pentru densa în a dispreţuit „într-un i.li. vai, negru şi fatală de! „Fldrea vieţii mele ea mi voşterai. „Tută fericirea ce-o gustasem cu, „Toată dezmierdarca sufletului meu, „Vise semănate cu grădini de flori, „Cer smălţat cu stele şi mândrit cu sori, „Viaţa, viitorul, tute utr nu cuveni, „A<Ji le; vetl eu morte ca într-un moment, „Ş-am remas în lume singura se port „Dorul a st or pierderi într-un suflet mort. „Dacă vreun dată ai iubit şi tu, „Şi dac a trădării brumă strebătu „Mai t ard în grădina unde asceptai „A vede înflorită Horea ce sperai „Se cununi cu densa îmi toi cei juni, „N-ai simţit aluneca setea să-ţi resbuni?”

„Printraccste valuri încă n-am trecut „Că se pot cunosce ce aş fi făcut, „Dar şi când vruă dată m-ar dispreţui

„Aş fugi de densa, dar ivaş mat trăi; „Nici un dată însă nu aş fi versat „Sângele femeei ce în ar fi trădat”.

„Vorbe mari în gura chiar şi celor mici, „Să te veţi la faptă ca secreţi ce ţii ei. „Kiă un Romană înaintea ta, „Sclaviile, resbună-i far a pregeta! r No! pe fraţii! am ucis pe toţi, r şi când în ai la mână, să-mi cruţi viaţa poţi! „Dar ţie frică poate.”-” Tu vrei dar se mori. „Vii în faţa morţii şi nu te ’nfiori

— „Sunt nefericită!”-” Câţi nefericiţi „Vieţuesc în lume făr’ a fi iubiţi! „Căci nu 6 ’ndoială c’asta te-a făcut „Să-mi cerşeşti tu moartea ’într-acest minut...”

— „Sunt un criminală!” r şi dintre enşii mulţi „Ţin la

viaţă încă!” – „Daria vin s-asculţi!”

— „Ce s-ascult? un gemet trist şi ascuţit, „Ca d’un om ce more singur, părăsit...” – ” E acea care am ucis o eu.

„Se muncescc And rada” – „Minţi!”-„pe capul „Jur că este densa! Dacă nu m³ creţii, „Ea nu a departe, vino să o vieţii”. Când se depărtară dincolo d’ast loc, Ochii lor d’uă-dată fur atraşi d’un foc: Du pe ospetarea celor şepte inşi, Remâind un parte din tăciuni aprinşi, Focul se ’neinsesese lesne în păduri.

Căci nu è pădure fără uscături
Mai ales că vêntul, ce bătea turbat.
Focului putere şi maï mare-a dat
El s-aprinse dară şi se încingea.
Limbelel de fiacărî arborii lingea.
Mii schintei în aer zbora pârâind.
Cad pe câte-un arbor, şi unde cad s-aprind.
La lumina a stor fiacărî el vĕdu
Un cadavru june şi recunoscu
Că era Andrada, ca un crin uscat.
El zăcea pe erbă trist şi sângerat.
„Ce-ai făcuţi” întrebă Oro val turbând
Pe ucigetorea ăstui auger blând.

— Étă şi amantu-mi omorât de ea, „Şi cu densul toată fericirea mea! „Şi el zace colo neînsufleţit

„D’al Andradei tale sângeros cuţit!”

— „Fiară fără şutiet, fără de simţiri, „Bubă cobitore de nefericiri.

„Pei!”-” Ba nu profil duce. de mai fugări, „Pêne nu te-oiil face a in6 omori”.

— „Nu e nici un morte, nu è ale! un chin „Ca al remnşcării nesecat venin.

„Mergi, têrasce ’n lume corpul teii zdrobit, „Singură, pustră de cel ce-ai iubit. „Facă-ţi deii parte de urgia lor, „Şi a lumii ură s-aibl judecător!”

— „Ura şi urgia căţia p-améndoi!

m

„Ură pentru ură fu între noi!... „Dar, ce vaţi! nu i mortă; et o c'a deschis „Ochii se te-vaţlă ca ntfun dulce vis. „Bucură-te-uă clipă, că 'ntfal vostru raiti: „Bucuria voastră nu v ave mult traiu!" ţ) ice şi se duse c' un turbat avânt, Giini se duce fulgul îmbrâncit de vent.

„Scumpa mea And rad a, ţii ce Oro val. „Al iubirii mele dulce ideal, „îndeşert te sperii, indeşert te temi. „E uşdră rana pentru care gemi. „Când amoru-ţi râde, e păcat se mori, „Viitoru-ţi este încă plin de ţi ori. „Oh! nu, nu, Andrada, tu nu vei muri, „Moartea ta nici cerul u o va suferi; „Vom pute îi astă-ţil eră fericiţi, „Viaţa este dulce pentru cei iubiţi. „Ura vru un pradă, ensă brae; lui seu „Fu nemlemânatic după cum vaţi eu". Un lung râs cu hohot batjocoritor s-auţii atunci a. împrejurul lor; Planta, e un torţă numai foc şi fum Trase-un cerc de flăcări şi striga acum: „Morte-vă ţi ic, voie! şi eu am să mor... Prad acestor tlacari cari ne nipresor! „Nu i nimic în ceruri, nici aicea jos „Care se va scape d'ast. destin feros.

rN: ai vrut se tai firul vi oţel ce ţi o dam „Ca odor V a st bine care ţi 1 cereăm, „Nil ai vrut, ei bine, pentru ast refus, „ta că acuma murtea v-am adus!" „Ochii ei Andrada-şi îndreptă atunci „Şi privea la densa în cumplite munci. Planta şi retrase fierul din apoi şi 'nveli cu densul umerii ei goi. Ea era frumoasă, fierul ei buclat, Negru cum e corbul, lung şi unduiat, Ochii ei cei negri, doi cărbuni nestini. Când duiuşi lâncezi şi când ear aprinşi, Fruntea cam îngustă, nasul achilin, Dilatat d'al urii nempăcat venin. Genele ei dese, cu sprâncene mari, Dinţii, duc şire de mărgăritari, între doe buze ea? între doi bujori, Mândra cum stă mândru crinul între flori... Oro val şi încruntă ochii către ea – Şi 11 pădurea ţoţă focul se 'n ti ud ca-Numai într-un parte măi era un loc care remăsese neatins de foc... „Vin, And rada", ««lise, „etă braţiul meu, nino, nu te teme, sunt cu tine eu; „Focul C departe, şi pen a sosi, „Vom pute d'aicea teferi a ieşi, a – " Indeşert ve faceţi aste năluciri, „Numai eu am firul tainicei ieşiri". – „Fiară!" vru se divă

tristul Oroval, C «ind vbflu aprbpe termenul fatal, Dar de foc el fură toţi împresuraţi şi într-un val de flăcăii fură-nfăşuraţi, Astfel dispărură ultimii remaşi Cu Sarmisgetusa şi al ei fruntaşi. Mal remase încă Dochia ’n Pion Unde şi aşeflase legendarul tron, Dochia împreună cu cel şepte fraţi Ce era îi cu viaţa către ea legaţi. El şi aduc aminte sorta ţerei lor şi ’într-un singur cuget, într-un singur dor Xdptea scaldă în lacremi văile adânci, şi când vine dina. se prefac în stânci.

